

~~1844~~ N°. 416.

Tarto: ja Wõrro: ma rahwa

R a l e n d e r

ehf

T ä h t : r a m a t

1837.

Ajastaja päle, perran

Issanda Jesusse Kristusse

sündimist.

Sel ajastajal om 365 päiwa.

Tartun

trükkitu J. C. Schünmanni man.

A j a - a r w.

Maailma lomisest arwatas	5786	ajastaiga.
Jesanda Jesusse Kristusse sündimissest	1837	—
Tarto-lina eddimetsest ehhitamissest	807	—
Rui ristiust Iihwlandi-male tulli	639	—
Lutterusse õige usso ülleswõtmissest	320	—
Rui Lutterusse õige usso ülleswõtmine Iihw- landi-male tulli	315	—
Rui Peterburi-lina nakkati ehhitama	134	—
Rui meie ma Wennerigi wallitsusse alla sai	127	—
Wõrro-lina ehhitamissest	52	—
Meie Keisri-herra Nikolai Pawlowitsi sündimissest	42	—
Tarto surekollid sädmissel	35	—
Rui Prantsus Wenne-male tulli, nink passanu Moskwa linast wälja aeti	25	—
Rui Iihwlandi-maal prinst kululeti	18	—
Rui meie armolik Keisri-herra Nikolai Pawlowits naksi wallitsema	12	—
Rui se perramenne suu henge kirjotamine meie maal olli	3	—
Rui Jummal-orjust kerkun wastse kerko-sädusse perra nakkati piddama	3	—

Kalendri-tähte sellataminne.

● noor ku.	n. nädal.
☽ eddimenne werand.	l. kel.
☼ täus ku.	t. tund.
☾ perramenne werand.	m. minuti.
P. pühha.	e. l. enne kespäiwa.
p. perrast, nink-päiw.	p. l. päle kespäiwa.

Rats ristikest (**) päiwa arwo man näüwa, et om kunninga- wai kerko-pühha, mes kerkun pühhendetas. Üts ristikene (*) päiwa arwo-tähhe een näütap, et kophus sätatsel päiwal ei peta.

I. Januar.

31 päiwa.

Wastse ajastaja ku.

Nüüd eesmäst sammo pea ma Se wastse tee pääl astuma, —
Ent ümbrekaut om õ! Oh paista, walguß Jäsandast,
Sa hao-täht säält üllewast, Nink wi meid taiwaha!

		Ku tõssep.	Ku om üllewan.	
*1 Redi.	Wastse aj. p.	l. 11, 5m. e. l.	14 t. 2 m.	☾ l. 6, 58m. p. l.
2 Poolp.	Abel, Set	11 11	15 22	Selge
P. p. wastse aj. p.	Paggemine Egipti-male.	Matt. 2, 13—23.		
3 Pühhap.	Enok	11 16 e. l.	16 46	
4 Eesp.	Metusala	11 24	17 2	taiwas
5 Idisip.	Simeon	11 39	19 12	nink
*6 Kolmap.	Kolme fun. p.	0 0 p. l.	20 4	kaunis
7 Neljap.	Meltior	0 34	20 14	tülm.
8 Redi.	Erart	1 29	19 50	☾ l. 9, 31m. p. l.
9 Poolp.	Kasper	2 49	18 42	

1. P. p. 3 Kunninga p.	Jesus	12 ajastaiga wanna.	Luq. 2, 41—52.
10 Pühhap.	Pawli p.	4 11 p. l.	17 28
11 Eesp.	Higinus	5 34	16 14
12 Idisip.	Rein	6 59	14 52
13 Kolmap.	Hilarius	8 19	13 36
14 Neljap.	Robert	9 40	12 18
15 Redi.	Weliks	11 4	10 56
16 Poolp.	Erdmann		

2. P. p. 3 Kunninga p.		Saja Kanan Kalileas-maal.		Jan. 2, 1—17.	
17	Pühhap.	Tõnnise p.	0 30 e. f.	9 34	T f. 8, 16m. p. f.
18	Eesp.	Enraim	2 2	8 8	
19	Idisip.	Sara	3 40	6 40	Pütwine
20	Kolmap.	Wab. Sebast.	5 20	5 14	
21	Neljap.	Neta	6 56	4 18	ilm.
22	Redi	Wintsent	8 2	4 24	
23	Poolp.	Lotta	8 36	5 32	

3. P. p. 3 Kuu. p. Piddalitõbbine ja pämihe sullane. Matt. 8, 1—13.			
24 Pühhap.	Timoteus	8 53 e. f.	7 8
25 Eesp.	Pawli ümbref.	9 1	8 52
26 Idisip.	Hans	9 8	10 26
27 Kolmap.	Kristostomus	9 10	12 0
28 Neljap.	Karel	9 15	13 28
29 Redi	Samuel	9 19	14 52
30 Poolp.	Ida	9 22	16 20

4. P. p. 3 Kunninga p.	Jesus laivan merre pääl.	Matt. 8, 23—27.
31 Pühhap.	Anno	9 29 e. f. 17 38 11.11, 24 m. e. f.

1 Januaril tõssep päiw:	l. 8, 32 m.	lät alla:	l. 3, 28 m.
10 — — — —	8, 16 — —	— — —	3, 44 —
20 — — — —	7, 55 — —	— — —	4, 5 —

Talwe, kühma Jummal annap, Ello jääp ka lumme al.
Kui sis südda murret kannap. Potus jägo waitlejal?

		Ku tõssap.	Ku om üllewan.	
1 Eesp.	Prigitta	f. 9, 41 m. e. f.	18 t. 56 m.	
2 Eõssip.	Küündle p.	9 57	19 54	Range
3 Kolmap.	Hanna	10 30	20 20	
4 Neljap.	Beronika	11 21	20 2	tule.
5 Redi	Agata	0 32 p. f.	19 8	
6 Poolp.	Perent	1 53	17 56	

5. P. p.	3 Kuninga p.	Külmjast.	Matt. 13, 24—30.	
7 Pühhap.	Nikart	3 18 p. f.	16 38	f. 4, 9 m. p. f.
8 Eesp.	Salomon	4 53	15 18	
9 Eõssip.	Polli	6 7	14 4	Külm.
10 Kolmap.	Ebbo	7 29	12 40	
11 Neljap.	Rosa	8 52	11 20	Lumme.
12 Redi	Karolina	10 18	9 56	
13 Poolp.	Penigna	11 48	8 34	saddo.

9. P. enne lihhamõtte.	Tõteggija winamäen.	Matt. 20, 1—16.	
14 Pühhap.	Waltin		
15 Eesp.	Išrael	1 24 e. f.	7 4
16 Eõssip.	Jula	3 2	5 36
17 Kolmap.	Konstanzja	4 38	4 28
18 Neljap.	Konfordia	5 53	4 8
19 Redi	Sanna	6 37	4 50
20 Poolp.	Eufarius	6 59	6 16

8. P. enne lihham.	Gemen sattap mitmesugg. maa päle.	Luk. 8, 4—15.	
21 Pühhap.	Efajas	7 10 e. f.	7 58
22 Eesp.	Petri p.	7 18	9 36
23 Eõssip.	Mina	7 21	11 12
24 Kolmap.	Maddise p.	7 25	12 44
25 Neljap.	Wiktor	7 27	14 18
26 Redi	Nektor	7 32	15 42
27 Poolp.	Klaudius	7 38	17 10

7. P. enne lihham. ehk Paasto p.	Kristus se kannatam.	Luk. 18, 31—43.	
28 Pühhap.	Iustus	7 45 e. f.	18 34

1 Webruaril tõssap päiw; f. 7, 26 m. lät alla: f. 4, 34 m.
10 — — — — — 7, 3 — — — — — 4, 57 —
20 — — — — — 6, 37 — — — — — 5, 23 —

Wastne ello nakkap tõrma, Talwe ille woiwust wõtma:
Nida ihho korjus laggunev, Kui se tairwa ello lähhünev.

		Ku tõssap.	Ku om üllewan.	
1 Eesp.	Albinus	f. 8, om. e. f.	19 t. 44 m.	
2 Eõssip.	Paasto p.	8 32	20 20	f. 5, 53 m. e. f.
3 Kolmap.	Tuhha p.	9 13	20 18	
4 Neljap.	Adrian	10 16	19 30	Tulley
5 Redi	Meta	11 37	18 26	
6 Poolp.	Kotwrid	1 0 p. f.	17 8	Lumme.

1. P. Paastun.	Kristus kiusatas kurratist.	Matt. 4, 1—11.	
7 Pühhap.	Simmo	2 23 p. f.	15 50
8 Eesp.	Põri päiw	3 47	14 30
9 Eõssip.	Mit	5 11	13 8
10 Kolmap.	Palw. kolmap.	6 25	11 46
11 Neljap.	Konstantin (1 Kwat.)	8 0	10 24
12 Redi	Kregor	9 30	8 58
13 Poolp.	Ernst	11 7	7 26

2. P. paastun.	Kananea maa uaine.	Matt. 15, 21—28.	
14 Pühhap.	Zakarias		
15 Eesp.	Lugus	0 45 e. f.	5 58
16 Eõssip.	Aleksander	2 25	4 38
17 Kolmap.	Truta	3 47	4 0
18 Neljap.	Kadriel	4 41	4 22
19 Redi	Josep	5 7	5 40
20 Poolp.	Rupert	5 22	7 12

3. P. paastun.	Kristus ajap kurratit wälja.	Luk. 11, 14—28.	
21 Pühhap.	Venedikt	5 25 e. f.	8 54
22 Eesp.	Kawael	5 31	10 26
23 Eõssip.	Leowil	5 36	11 58
24 Kolmap.	Kasimir	5 38	13 32
25 Neljap.	Maria suluf. p.	5 43	15 0
26 Redi	Emanuel	5 46	16 30
27 Poolp.	Kusta	5 51	18 0

4. P. paastun.	Kristus sõdap 5000 meest.	Jan. 6, 1—15.	
28 Pühhap.	Rideon	6 2 e. f.	19 18
29 Eesp.	Lina	6 25	20 12
30 Eõssip.	Mat	7 6	20 26
31 Kolmap.	Toots	7 58	19 58

1 Martšil tõssap päiw; f. 6, 15 m. lät alla: f. 5, 45 m.
10 — — — — — 5, 52 — — — — — 6, 8 —
20 — — — — — 5, 26 — — — — — 6, 34 —

IV. April.

30 päiwa.

Järriku.

Maad harritas So kasso pääl; Oh Jummal, So pääl lodame,
Et õnnistat sel aastal tääl Kik kööd, mes ettemõttame!

		Ku tõssep.	Ku om üllewan.	
1 Neljap.	Dora	f. 9, 12m. e.f.	18 t. 59 m.	D f. 1, 0 m. e. f.
2 Redi	Zijo	10 36	17 42	
3 Poolp.	Berdinand		16 26	Piltwine
5. P. paastun. Jesuse päle heidetas kiirwe. Jan. 8, 46—59.				
4 Pühhap.	Ambrosius	1 25 p. f.	15 2	
5 Eesp.	Maxim	2 47	13 44	heitlik
6 Idisip.	Idestin	4 12	12 22	ilm.
7 Kolmap.	Iron	5 38	10 56	
8 Neljap.	Lorent	7 8	9 28	● f. 10, 25 m. p. f.
9 Redi	Paus	8 43	8 2	
10 Poolp.	Ezekiel	10 23	6 30	

6. P. paastun. Jesuse sissetullemine Jerusalemmi. Matt. 21, 1—9.

11 Pühhap.	Urbe. päiw.			
12 Eesp.	Julius	0 6 e. f.	5 0	Külma
13 Idisip.	Justin	1 41	4 2	päiwa.
14 Kolmap.	Simon	2 44	4 6	
15 Neljap.	Suur neljap.	3 18	5 8	● f. 8, 43 m. p. f.
16 Redi	Suur redi	3 30	6 42	
17 Poolp.	Joakim	3 37	8 20	

Kristuse ülestõõsemine. Mark. 16, 1—8.

18 Pühhap.	1. Pühapäev	3 43 e. f.	9 50	
19 Eesp.	2. Pühapäev	3 46	11 24	
20 Idisip.	Saul	3 48	12 54	
21 Kolmap.	Jim	3 52	14 24	
22 Neljap.	Kajus	3 55	15 54	● f. 8, 47 m. p. f.
23 Redi	Järri päiw.	4 2	17 20	
24 Poolp.	Albert	4 12	18 44	

1. P. p. Krist. ülest. p. Jesus näüt. henda Jünger. Jan. 20, 19—31.

25 Pühhap.	Markuse päiw	4 28 e. f.	19 50	
26 Eesp.	Ezekias	4 59	20 26	
27 Idisip.	Anastasi	5 45	20 16	
28 Kolmap.	Teresia	6 53	19 26	
29 Neljap.	Reimund	8 15	18 12	
30 Redi	Erast	9 37	16 58	D f. 1, 47 m. p. f.

1 Aprilil tõssep päiw: f. 4, 56 m. lät alla: f. 7, 4 m.
10 — — — — 4, 33 — — — — 7, 27 —
20 — — — — 4, 9 — — — — 7, 51 —

V. Mai.

31 päiwa.

Pühheku.

Mi kui nüüd semend külwame, Nink So kääst saki lodame:
Mi waimo, põldo harritas, Nink So kääst ensust odetas.

		Ku tõssep.	Ku om üllewan.	
1 Poolp.	Wilip. ja Jaf. p.	f. 11, 2m. e. f.	15 t. 36 m.	Selge
2. P. p. Kristuse ülest. p. Hä farjus. Jan. 10, 12—16.				
2 Pühhap.	Sigmund	0 23 p. f.	14 18	
3 Eesp.	Risti löidm. p.	1 47	12 56	ja
4 Idisip.	Selma	3 10	11 36	lääme
5 Kolmap.	Kotard	4 38	10 10	
6 Neljap.	Idrik	6 13	8 40	kewwajatsse
7 Redi	Jetta	7 53	7 8	● f. 9, 30 m. e. f.
8 Poolp.	Hioh	9 35	5 40	

3. P. p. Krist. ülest. p. Kristuse ärraminnemiseft. Jan. 16, 16—23.

9 Pühhap.	Nigola p.	11 17 p. f.	4 24	
10 Eesp.	Kordian			
11 Idisip.	Pankrazius	0 34 e. f.	4 2	päiwa.
12 Kolmap.	Nero	1 19	4 46	
13 Neljap.	Sernazius	1 38	6 14	Dse
14 Redi	Kristian	1 48	7 52	● f. 1, 47 m. p. f.
15 Poolp.	Sobwi	1 53	9 26	

4. P. p. Krist. ülest. p. Krist. towot. römust. lähbat. Jan. 16, 5—15.

16 Pühhap.	Peep	1 57 e. f.	10 56	
17 Eesp.	Anton	1 59	12 26	
18 Idisip.	Erik	2 2	13 52	om
19 Kolmap.	Wilemon	2 6	15 18	
20 Neljap.	Pil	2 11	16 48	külm.
21 Redi	Trina	2 17	18 14	
22 Poolp.	Emilie	2 32	19 28	● f. 9, 29 m. e. f.

5. P. p. Krist. ülest. p. Digest palw. piddamiseft. Jan. 16, 23—30.

23 Pühhap.	Leontine	2 54 e. f.	20 18	
24 Eesp.	Ester	3 37	20 24	
25 Idisip.	Urbani p.	4 33	20 0	
26 Kolmap.	Eduard	5 53	18 42	
27 Nelj.	Krist. taim. m. p.	7 18	17 22	
28 Redi	Willem	8 32	16 6	
29 Poolp.	Mats	10 4	14 46	

6. P. p. Krist. ülest. p. Kui se römust. saap tullemine. Jan. 15, 26—16, 4.

30 Pühhap.	Wigand	11 24 e. f.	13 30	D f. 0, 15 m. p. f.
31 Eesp.	Nelli	0 36 p. f.	12 10	

1 Mail tõssep päiw: f. 3, 45 m. lät alla: f. 8, 15 m.
10 — — — — 3, 26 — — — — 8, 34 —
20 — — — — 3, 10 — — — — 8, 50 —

Kauniste kül lilli häitswa, Ent ka ohhakid om saäl:
Nida rõmo, waiwa maitšwa Siin fik henge ilma päd.

		Ku tõssep.	Ku om üllewan.	
1	Idisip.	Rotsalk	f. 2, 8m.p.f.	10 t. 48 m.
2	Kolmap.	Emma	3 38	9 24
3	Neljap.	Liso	5 13	7 54
4	Kedi	Widrika	6 55	6 20
5	Poolp.	Ponimajius	8 42	4 56

Pühha Waimo wäljakaldamine. Jan. 14, 23—31.				
**6	Pühhap.	1. Suw. pühha	10 15 p. f.	4 6
**7	Gešp.	2. Suw. pühha	11 5	4 24
8	Idisip.	Medardus	11 42	5 44
9	Kolmap.	Pik. p. 2 Kwat.	11 56	7 18
10	Neljap.	Blawius		
11	Kedi	Parnabas	0 6 e. f.	9 0
12	Poolp.	Sina	0 8	10 30

Kolmainuse pühha. Jesus ja Nikodemus. Jan. 3, 1—15.				
13	Pühhap.	Tobias	0 10 e. f.	12 2
14	Gešp.	Zetlow	0 13	13 28
15	Idisip.	Widi päim	0 16	14 54
16	Kolap.	Justina	0 21	16 22
17	Neljap.	Nikander	0 28	17 46
18	Kedi	Homer	0 40	19 4
19	Poolp.	Kert	1 0	20 2

1. P. p. Kolm. p. Nikkas mees ja Lazarus. Luk. 16, 19—31.				
20	Pühhap.	Wlorian	1 27 e. f.	20 28
21	Gešp.	Rahel	2 27	20 2
22	Idisip.	Liit	3 38	19 4
23	Kolmap.	Pasilius	5 2	17 50
**24	Neljap.	Jani päim	6 25	16 32
**25	Kedi	Wio	7 47	15 10
26	Poolp.	Jeremias	9 9	13 54

2. P. p. Kolm. p. Suur öddango: söömaig. Luk. 14, 16—24.				
27	Pühhap.	7 maggajide p.	10 29 e. f.	12 36
28	Gešp.	Josua	11 49	11 20
**29	Idisip.	Petri Pawli p.	1 15 p. f.	9 54
30	Kolmap.	Pawli mället. p.	2 43	8 34

1	Junil tõssep päim:	f. 2, 58 m.	lät alla:	f. 9, 2 m.
10	—	— 2, 55 —	—	— 9, 5 —
20	—	— 2, 58 —	—	— 9, 2 —

Kui rasse pilse, pilwe kääwa, Nink orgu, määki pörrutas:
Eis pilwišt fastet nurme saiwa, — Ni murren seand kostotas!

		Ku tõssep.	Ku om üllewan.	
**1	Neljap.	Seobald	f. 4, 40m.p.f.	7 t. 2 m.
2	Kedi	Haina Maria p.	6 4	5 32
3	Poolp.	Kornel	7 42	4 22

3. P. p. Kolm. p. Atrakaddonu lammis. Luk. 15, 1—10.				
4	Pühhap.	Ulrik	8 59 p. f.	4 6
5	Gešp.	Anselm	9 42	5 0
6	Idisip.	Hektor	10 2	6 34
7	Kolmap.	Jonatan	10 11	8 16
8	Neljap.	Kilian	10 16	9 56
9	Kedi	Hin	10 21	11 30
10	Poolp.	7 welliste p.	10 22	13 2

4. P. p. Kolm. p. Olge armolisko. Luk. 6, 36—42.				
11	Pühhap.	Nora	10 25 p. f.	14 32
12	Gešp.	Hindrik	10 29	16 0
13	Idisip.	Margrete päim	10 36	17 24
14	Kolmap.	Ponawent	10 45	18 46
15	Neljap.	Apostl. lahsum.	11 11	19 54
16	Kedi	Hermine	11 31	20 28
17	Poolp.	Aleksius		

5. P. p. Kolm. p. Petri kalla-lomus. Luk. 5, 1—11.				
18	Pühhap.	Rosina	0 19 e. f.	20 16
19	Gešp.	Laura	1 26	19 24
20	Idisip.	Elias	2 48	18 12
21	Kolmap.	Daniel	4 12	16 54
22	Neljap.	Mar. Madd. p.	5 34	15 36
23	Kedi	Dskar	6 55	14 20
24	Poolp.	Kristina	8 16	12 58

6. P. p. Kolm. p. Wariseerde õigus. Matt. 5, 20—26.				
25	Pühhap.	Jakkabi p.	9 35 e. f.	11 44
26	Gešp.	Anna	10 58	10 22
27	Idisip.	Marta	0 24	8 58
28	Kolmap.	Plato	1 54	7 36
29	Neljap.	Pedo	3 31	6 8
30	Kedi	Walter	5 15	4 42
31	Poolp.	German	6 41	4 0

1	Julil tõssep päim:	f. 3, 13 m.	lät alla:	f. 8, 47 m.
10	—	— 3, 28 —	—	— 8, 32 —
20	—	— 3, 48 —	—	— 8, 12 —

Nüüd aigast mahakülmetas, Mes tõisel aastal poimetas.
Sis külwa siin nüüd waimo päl, Mes tõisen ellun poimat säd! —

		Ku tõssap.	Ku om üllewan.	
7. P. p.	Kolm. p.	Kristus sädap 4000 meest.	Mark. 8, 1—9.	
1 Pühhap.	Petri wang.	f. 7,39m.p.f.	4 t.22m.	Ilm
2 Eesp.	Moses	8 6	5 42	lät
3 Edisip.	August	8 20	7 22	saole.
4 Kolmap.	Eleasar	8 26	9 6	● f.7, 25m. e.f.
5 Neljap.	Dšwald	8 29	10 48	
6 Redi	Krist. ärrasell. p.	8 31	12 26	Lämmi.
7 Poolp.	Zinno	8 34	14 0	

8. P. p.	Kolm. p.	Kawwala prohweiti.	Matt. 7, 15—23.	
8 Pühhap.	Kotlip	8 39 p. f.	15 30	
9 Eesp.	Roman	8 44	17 0	Tulley
10 Edisip.	Lauritse p.	8 52	18 24	wihma,
11 Kolmap.	Olga	9 7	19 36	● f.3, 2m. e.f.
12 Neljap.	Klara	9 31	20 24	
13 Redi	Ello	10 11	20 32	
14 Poolp.	Eusebius	11 9	19 48	

9. P. p.	Kolm. p.	Üllekohune majapidaja.	Luk. 16, 1—9.	
15 Pühhap.	Rõa Maria p.			
16 Eesp.	Izaak	0 32 e. f.	18 40	ja
17 Edisip.	Henning	1 56	17 22	räiset.
18 Kolmap.	Lena	3 20	16 0	
19 Neljap.	Sevald	4 43	14 42	● f.5, 46m. e.f.
20 Redi	Vernart	6 0	13 28	
21 Poolp.	Rut	7 23	12 6	

10 P. p.	Kolm. p.	Jerusalemilina ärrahäetamine.	Luk. 19, 41—48.	
22 Pühhap.	Wilipert	8 44 e. f.	10 46	
23 Eesp.	Zakheus	10 8	9 26	Piise
24 Edisip.	Päärtle p.	11 39	7 58	pilwe
25 Kolmap.	Ludwik	1 13 p. f.	6 30	käüwa.
26 Neljap.	Natalia	2 50	5 8	
27 Redi	Jeppart	4 22	4 6	D f.0, 58m. e.f.
28 Poolp.	Augusta	5 31	3 58	

11. P. p.	Kolm. p.	Wariseer ja müütnik.	Luk. 18, 9—14.	
29 Pühhap.	Jani pä mah. l.	6 10 p. f.	4 54	
30 Eesp.	Benjamin p.	6 26	6 30	Wihma
31 Edisip.	Rebekka	6 34	3 14	saddo.

1 Augustil tõssap päiw: f. 4, 14 m. lät alla: f. 7, 46 m.
10 — — — — — 4, 37 — — — — — 7, 23 —
20 — — — — — 5, 2 — — — — — 6, 58 —

Armo andja ollet sinna, Jaggat meile figest hääst,
Lasset tödd meil kordaminna, Annat poimo rohkest kääst.
Oh kui waim ka suggu kannas, Gulle, Jšsand, saki annas!

		Ku tõssap.	Ku om üllewan.	
1 Kolmap.	Egidius	f. 6,38m.p.f.	9 t.58m.	
2 Neljap.	Elisa	6 42	11 36	● f.3, 14m. p.f.
3 Redi	Verta	6 45	13 12	Waggane
4 Poolp.	Meus	6 48	14 46	

12. P. p.	Kolm. p.	Keleto ja kōrweto inneminne.	Mark. 7, 31—37.	
5 Pühhap.	Natanael	6 52 p. f.	16 20	ja
6 Eesp.	Mango	7 0	17 52	selge
7 Edisip.	Regina	7 9	19 20	ilm.
8 Kolmap.	Mar. sündm. p.	7 28	20 24	
9 Neljap.	Pruno	8 3	20 40	● f.5, 40m. p.f.
10 Redi	Soštenes	9 1	20 10	Dšel
11 Poolp.	Põri päiw	10 14	19 10	

13. P. p.	Kolm. p.	Hallelit Samaritilinne.	Luk. 10, 23—37.	
12 Pühhap.	Sirus	11 40 p. f.	17 50	
13 Eesp.	An			om
14 Edisip.	Risti üllend. p.	1 4 e. f.	16 28	jahhe.
15 Kolmap.	Kwatembri 3 p.	2 28	15 6	
16 Neljap.	Bina	3 50	13 50	
17 Redi	Lambert	5 10	12 30	● f.9, 47m. p.f.
18 Poolp.	Zitus	6 34	11 6	

14. P. p.	Kolm. p.	Kümme piddalitõbbist.	Luk. 17, 11—19.	
19 Pühhap.	Berner	7 57 e. f.	9 46	
20 Eesp.	Madde	9 23	8 26	Wihmane
21 Edisip.	Matteuse p.	10 55	7 0	ilm.
22 Kolmap.	Moriz	0 34 p. f.	5 28	
23 Neljap.	Hosea	2 12	4 12	Selge
24 Redi	Jani samise p.	3 29	3 44	
25 Poolp.	Kleomas	4 15	4 20	D f.8, 59m. e.f.

15. P. p.	Kolm. p.	Mammona orjussest.	Matt. 6, 24—34.	
26 Pühhap.	Jani oppetaj. p.	4 37 p. f.	5 44	ja
27 Eesp.	Ido	4 45	7 26	
28 Edisip.	Wenzel	4 51	9 6	
29 Kolmap.	Nihkli päiw	4 54	10 44	Lämmi.
30 Neljap.	Hironimus	4 56	12 22	

1 Septembril tõssap päiw: f. 5, 32 m. lät alla: f. 6, 28 m.
10 — — — — — 5, 54 — — — — — 6, 6 —
20 — — — — — 6, 19 — — — — — 5, 41 —

Hain kaop, leht sattav; — Eello waop, surm mattav!
Henga nink loda, Tõffemist oda!

		Ku tõffep.	Ku om ülleman.	
*1 Redi	M. kait. ja eesp.	f. 4,58m.p.f.	14t. 2m.	Paljo
2 Poolp.	Wolrad p.	5 2	15 36	⊙ f. 1,0m.e.f.
16. P. p. Kolm. p. Põimo-pühha.				
3 Pühhap.	Põimo-pühha	5 7 p. f.	17 8	tuult
4 Eesp.	Jairus	5 15	18 40	ja
5 Tõffip.	Pranz	5 29	20 0	wihma.
6 Kolmap.	Amalia	5 54	20 38	
7 Neljap.	Simson	6 47	20 32	Mattap
8 Redi	Sirak	7 42	18 38	õse
9 Poolp.	Jaak	9 16	18 24	⊙ f. 11,41m.e.f.
17. P. p. Kolm. p. Beetõbbine. Luß. 14, 1 — 11.				
10 Pühhap.	Mai	10 42 p. f.	17 4	
11 Eesp.	Purkart			külma
12 Tõffip.	Waltwrid	0 5 e. f.	15 42	
13 Kolmap.	Albrecht	1 28	14 22	
14 Neljap.	Kai	2 50	13 2	teggema.
15 Redi	Hedwig	4 11	11 44	
16 Poolp.	Kallus	5 36	10 20	
18. P. p. Kolm. p. Suremb käft sädusen. Matt. 22, 34 — 46.				
17 Pühhap.	Emil	7 5 e. f.	8 54	⊙ f. 1,19m.e.f.
18 Eesp.	Lufasse p.	8 38	7 24	
19 Tõffip.	Kiriko usso par.	10 15	5 56	Selge
20 Kolmap.	Wendelin p.	11 57	4 32	
21 Neljap.	Ursel	1 20 p. f.	3 48	ilm.
*22 Redi	Katta	2 17	4 6	
23 Poolp.	Gewerin	2 42	5 18	
19. P. p. Kolm. p. Kiriko-usso parrandamise pühha.				
24 Pühhap.	Salome	2 54 p. f.	6 52	⊙ f. 4,9m.p.f.
25 Eesp.	Krispin	2 59	8 34	
26 Tõffip.	Lisa	3 4	10 8	
27 Kolmap.	Jeets	3 7	11 44	Lummi
28 Neljap.	Simon Juda	3 8	13 18	
29 Redi	Hels	3 11	14 50	
30 Poolp.	Upsalon	3 15	16 26	
20. P. p. Kolm. p. Sajarewa. Matt. 29, 1 — 14.				
31 Pühhap.	Wolfgang	3 23 p. f.	18 2	⊙ f. 3,36m.e.f.

1 Oktobril tõffep päiw: f. 6, 47 m. lät alla: f. 5, 13 m.
10 — — — — — 7, 9 — — — — — 4, 51 —
20 — — — — — 7, 34 — — — — — 4, 26 —

Kif maggama nüüd lannu! — Mi nullan ma Sa uinoda,
Kui omma tööd ma tennu. —

		Ku tõffep.	Ku om ülleman.	
1 Eesp.	Pühhide p.	f. 33,8m.p.f.	19t. 26m.	
2 Tõffip.	Hengide p.	3 59	20 24	Külm
3 Kolmap.	Mahum	4 36	20 38	ilm
4 Neljap.	Ott	5 31	20 2	lät
5 Redi	Enno	7 0	18 52	
6 Poolp.	Linnert	8 21	17 34	
21. P. p. Kolm. p. Runninga-mihhe poig. Jan. 4, 47 — 54.				
7 Pühhap.	Esau	9 45 p. f.	16 12	
8 Eesp.	Aleksandra	11 8	14 50	⊙ f. 8,20m.e.f.
9 Tõffip.	Teodor			fullale.
10 Kolmap.	Martiu Lutter	0 28 e. f.	13 36	
11 Neljap.	Martie piiskop	1 48	12 16	Taiwas
12 Redi	Jonas	3 11	10 54	om
13 Poolp.	Paap	4 36	9 34	
22. P. p. Kolm. Kariwal fullane. Matt. 18, 23 — 35.				
14 Pühhap.	Widrik	6 6 e. f.	8 8	
15 Eesp.	Leopold	7 45	6 36	⊙ f. 3,36m.e.f.
16 Tõffip.	Annik	9 29	5 2	
17 Kolmap.	Hugo	11 2	4 2	pilwe
18 Neljap.	Esra	0 9 p. f.	3 58	
19 Redi	Elisabet	0 48	4 56	allune.
*20 Poolp.	Amos	1 2	6 28	
23. P. p. Kolm. p. Koolnuide mäletusse pühha.				
21 Pühhap.	Mar. ohwerd.p.	1 9 p. f.	8 6	
22 Eesp.	Abbas	1 11	9 40	⊙ f. 11,38m.p.f.
23 Tõffip.	Klement	1 13	11 14	Külma
24 Kolmap.	Jossas	1 15	12 46	
25 Neljap.	Katrina p.	1 17	14 20	
26 Redi	Konrad	1 26	15 46	
27 Poolp.	Pabbo	1 32	17 18	
1. Krist. tullem. p. Krist. sisetulleminne Jerusaf. Matt. 21, 1 — 9.				
28 Pühhap.	Künter	1 41 p. f.	18 48	
29 Eesp.	Reinart	1 59	20 0	päiwa.
30 Tõffip.	Andresse p.	2 30	20 36	⊙ f. 4,4m.e.f.

1 Novembril tõffep päiw: f. 8, 2 m. lät alla: f. 3, 58 m.
10 — — — — — 8, 21 — — — — — 3, 39 —
20 — — — — — 8, 39 — — — — — 3, 21 —

Kül mitmast waiwast pästist Mo ello, reisi päät
 Ea, Jssand, mo, nink töstist Kui satte illes tääl. —
 Müüd aig om mödalänuu, — Aluw olgo Jummalal!
 La abbi olle nannu Sel wannal ajastal!

		Ku tössöp.	Ku om üllewan.	
1 Kolmap.	Arnolt	f. 3,26m.p.f.	20t. 20 m.	
2 Neljap.	Käräna	4 33	19 20	
3 Redi	Kola	5 59	18 2	Tullep
4 Poolp.	Parba	7 24	16 42	
2. Krist. tullem. p. Wiimse:päiwa tähhe. Luuk. 21, 25—36.				
5 Pühhap.	Sabina	8 47 p. f.	15 20	
*6 Eesp.	Nigola p.	10 9	14 4	häste
7 Edisip.	Tonni	11 28	12 46	
8 Kolmap.	Maria sam. p.			C f. 5, 59 m. e. f.
9 Neljap.	Rudolw	0 48 e. f.	11 28	
10 Redi	Lühhem päiw	2 10	10 8	lumme
11 Poolp.	Woldemar	3 36	8 46	
3. Krist. tullem. p. Jaan wangi: tornin. Matt. 11, 2—10.				
12 Pühhap.	Orilia	5 11 e. f.	7 16	
13 Eesp.	Luzia	6 47	5 44	Pehme
14 Edisip.	Judit	8 31	4 28	
15 Kolmap.	Kwatembri 4 p.	9 40	4 14	● f. 4, 19 m. p. f.
16 Neljap.	Johanna	10 32	4 28	
17 Redi	Lazarus	11 7	5 54	ilm.
18 Poolp.	Kristow	11 20	7 30	
4. Krist. tullem. p. Jani tunnistus. Jan. 1, 19—28.				
19 Pühhap.	Lot	11 26 e. f.	9 8	
20 Eesp.	Abraham	11 26	10 50	Kange
21 Edisip.	Toma p.	11 28	12 22	D f. 8, 29 m. e. f.
22 Kolmap.	Peata	11 29	13 56	
*23 Neljap.	Tohwre	11 35	15 20	
*24 Redi	Adam, Ewa	11 39	16 54	külm.
*25 Poolp.	1. Talwiste püh.	11 46	18 24	
P. p. talw. p. Simeon ja Hanna. Luuk. 2, 33—40.				
*26 Pühhap.	2. Talw. pühha	0 0 p. f.	19 42	
*27 Eesp.	Evangel. Jaan	0 21	20 30	Parras
*28 Edisip.	Ilmsüta laste p.	1 11	20 28	
*29 Kolmap.	Noa	2 17	19 44	● f. 9, 6 m. p. f.
*30 Neljap.	Tamit	3 40	18 30	talw.
*31 Redi	Silweste	5 5	17 8	

1 Tezembril tössöp päiw: f. 8, 49 m. lät alla: f. 3, 11 m.
 10 — — — — 8, 53 — — — — 3, 7 —
 20 — — — — 8, 50 — — — — 3, 10 —

Ujastaja aja.

- 1) Kewwaj allustap 8mal Martsil, f. 9, 9 m. p. f.
- 2) Suwwi allustap 9mal Jani-ku päiwal, f. 6, 23 m. p. f.
Sis om meil figepikkemb päiw.
- 3) Süggis allustap 11dal Miiskli-ku päiwal, f. 8, 17 m. e. f.
- 4) Talw allustap 10dal Tezembril, f. 1, 39 m. e. f. Sis
om meil figelühhem päiw.

Päiwa-ja ku:warjotamise.

Selsinnatsel aastal warjotetas päiw kolmförd, nink ku
 fatsförd ärra. Meist figist omma ennege ne ku:warjota-
 mise meie man nätta, nida kui sin al om tähhendetu:

Eddimene ku:warjot aminne om 8mal ja 9mal Jürri-
 ku päiwal. Warjotaminne allustap sel 8mal Jürri-ku päi-
 wal, f. 7, 33 m. p. f., nink löppop sel 9mal Jürri-ku päiwal,
 f. 1, 19 m. e. f.

Edine ku:warjotaminne saap 1sel ja 2sel Wina-ku
 päiwal ollema. Allustus om 1sel Wina-ku päiwal f. 10,
 18 m. p. f. nink löppetut om 2sel Wina-ku päiwal f. 3,
 47 m. e. f.

Meie sure Keisri herra sugguõssa.

Nikolai I., luge Wennerigi üllembwallitseja ja Keiser nink Pola-maa Kunningas, om sündinu 25dal Junil 1796. Aleksandra Weodorowna, Wenne-ja Pola-ma Keisri-ja Kunninga prowwa, Preisi-maa Kunninga tüttar, om sündinu 2el Julil 1798.

Meide latse:

1. Aleksander Nikolajewits, Zesarewits, Suurwürost ja aujärje perrandaja, om sündinu 17dal April 1818.
2. Konstantin Nikolajewits, Suurwürost, om sündinu 9mal Septembril 1827.
3. Nikolai Nikolajewits, Suurwürost, om sündinu 27dal Julil 1831.
4. Mihhael Nikolajewits, Suurwürost, om sündinu 13mal Oktobril 1832.
5. Maria Nikolajewna, Suurwürosti-preili, om sündinu 6dal Augustil 1819.
6. Olga Nikolajewna, Suurwürosti-preili, om sündinu 30dal Augustil 1822.
7. Aleksandra Nikolajewna, Suurwürosti-preili, om sündinu 12dal Junil 1825.

Keisri welli:

Mihhael Pawlowits, Suurwürost, om sündinu 28mal Januaril 1798.

Temma prowwa om:

Helena Pawlowna, sündinu 28mal Tezembril 1806.

Meide latse:

1. Maria Mihhailowna, Suurwürosti-preili, sündinu 25dal Webruaril 1825.
2. Elisabet Mihhailowna, Suurwürosti-preili, sündinu 14dal Mail 1826.
3. Katarina Mihhailowna, Suurwürosti-preili, sündinu 16dal Augustil 1827.

Keisri kiffire:

1. Maria Pawlowna, Saffen-Weimari-maa wallitseja Karl Widriki prowwa, sündinu 4dal Webruaril 1786.
2. Anna Pawlowna, Hollandi maa troni perrandaja Willemi prowwa, sündinu 7dal Januaril 1795.

Lada: piddamisse päiwa.

- Januari-ku, 7dal: Tartolinan suur saksa laat, 3 n.
 Kuuend-e-ku, 2el: Willandi-linan suur saksa laat, 8 p.
 Wõro-linan, 1 p.
 22el: Wõro-linan suur saksa laat, 8 p.
 Jüri-ku, 26dal: Willandi linan, 1 p.
 Lehe-ku, 9mal: Niggoia laat, Wõõbsun, Wenne piri päd.
 Jäni-ku, 26dal: Jäni laat, Walga-linan.
 Willandi-linan, 2 p.
 Wõro-linan.
 29mal: Petri laat, Tartolinan.
 Tarwaste moisan.
 Haina-ku, 2el: Karksi moisan.
 20dal: Perno-linan, suur saksa laat, 3 n.
 Poimo-ku, 10dal: Lawitse laat, Moskatsen, Põlwe-kihhekkonnan.
 Walga-linan.
 15dal: Helme moisan, 2 p.
 27dal: Waste moisan, liggi Willandi-lina.
 Mihkli-ku, 2el: Abja moisan, Halliste kihhekkonnan, 2 p.
 4dal: Sahhari laat Räppinal, 2 p.
 8mal: Oidre moisan, Helme-kihhekkonnan.
 Põlwa kiriko man.
 Rõuge kiriko man.
 10dal: Mõnniste moisan, Hargla-kihhekkonnan.
 12dal: Takelberi moisan, Helme-kihhekkonnan.
 14dal: Krawi laat, Krawi kõrtsi man, Wõnna-
 Anzmoisan, 2 p.
 16dal: Kirrepi laat, Kirrepi sure tee kõrtsi man,
 Rõngo-kihhekkonnan.

- 17dal: Põljamal, 2 p.
 21el: Sanna moisan, Rõuge-kõhkelkonna.
 24dal: Mõikli laad, Willandi-linan, 2 p.
 Wõro-linan.
 29mal: Mõikli laad, Tartun, 2 p.
 Walsan, 2 p.
 Kowwanurme laad, Wastfelinan, 2 p.
 Wina-fu, 6dal: Luutsnikin, Koggoi karja-moisan, Rõuge-
 kõhkelkonna.
 15dal: Luutwerre moisan, Põltsamaa-kõhkel-
 konna.
 Orriko laad, Orriko moisa kõrtsi man,
 Kamja-kõhkelkonna.
 Märtne-fu, 1el: Tartun, 2 p.
 10dal: Mustwee-küllan, Torma-kõhkelkonna,
 Peipse rannan.
 Wõro linan.
 Talwiste-fu, 6dal: Wõõbsun, Wenne piri pääl, Rappina-
 kõhkelkonna.
 27dal: Walga-linan, suur saksa laad, 8 p.

Lühikenne arwoandminne Lihwlandi-maast.

Lihwlandi-maa piir jõe pool äärdango pool merrega kokko, põhja-poolt tulley Tallina-ma wasta, hommungo poolt Peipsi-järw ja Pihkwa kubbernemement, lõune poolt Witepski kubbernemement ja Kura-ma. Lihwlandi-maal om nelli suurt jõkke: Düna-, Koiwa-, Emma- ja Pärno-jõggi; nink su rembid järwi: Wirts järw, Purnekki-järw, mes wannal ajal Asti-järwes kutsuti, nink Lubani-järw; essi weel Peipse-järw, mes Wenne-maa piri pääl nink se lige suremb om. Wäh-hembid järwi om weel paljo. — Damma ka hä kõrge mää Lihwlandi-maal, nink lige kõrgemb om se munna-mäggi Rõuge-kõhkelkonna.

Lihwlandi-ma om Kuresarega ütte Kubbeineri al. In-nemiste arw, kes siin ellawa, om 749,501, selle perrametse henge-kirotusse perra arwata, mes 1834 aastal olli.

Lihwlandi-maal ellap latti-ja ma-rahwast, nink ka Saksa-ja Wenne-rahwast. Nemma omma ennambaste kit lurtte-russe ussu perra. Wenne-ja Roma-ussuwõrjide arw ei olle kuisse suur. — Kui makonde loetas, sis om neid nelli, ja wijes Kuresaar, ne omma: Ria, Wõnno, Pärno-ja Tarto-makond. Eggaütel makonnal om üts landrihti-ja üts Kreis-rihti-ehk makonna-kõhpus, nink kats makõhust ehk sillakõhust. Ria-ja Wõnno-makonna om 14 kõhkelkonna-kõhust, Tarto-ja Pärno-maal 13. Lihwlandi päliin om Ria-liin, Düna-jõe weren. 40,000 linnemist ellawa sääl. Se om sis üts suur merrewereline liin, nink kaupley kõrwaste lige mailmaga merre kaut. — Pääle sedda omma Wõnno-, Walga-, Wolmeri-ja Lemsali-liin latti-maal, nink Tarto-, Pärno-, Willandi-ja Wõro-liin omma Tarto ja Pärno maa-jaun. Kuresaren om üts ainus liin, mes Kuresare-linas kutsutas. — Ülle lige Lihwlandi-maa om 107 kõhkelkonda nink 9 lina; 65 kõhkelkonda om latti-rahwast, 42 kõhkelkonda marahwast. — Tartoma keelt kõnneltas 18 kõhkelkonna. —

1835 aastal omma

	linninu,	Kolu, laulatetu, pöölin olan.		
1. Hargla kõhkelkonna	250	162	52	78
2. Kamsa	414	245	83	178
3. Kannepitsa	362	261	65	159
4. Karrola	203	158	40	123
5. Nõo	261	173	39	200
6. Ottepä	343	205	50	172
7. Põlwa	386	431	83	284
8. Puhja	178	114	32	78
9. Rappina	311	345	65	168
10. Ranno	186	189	28	123
11. Rõngo	254	240	41	78
12. Rõuge	497	517	112	297
13. Teala	432	323	86	209
14. Urwaste	436	411	95	399
15. Wastfelina	336	392	54	130
16. Wõnno	483	362	107	257
17. Wõro linan	35	24	10	40

Selsammal aastal om Tarto-linan

	stundinu,	folu,	laulatetu,	põkolis olau.
lina saksa koggodussen .	113	113	36	149
lina morahwa koggodussen	192	170	61	71
lina wenne koggodussen .	88	64	18	—
ma kühelkonna	467	369	84	365

Koolnuide seast lõistwa 46 innemist mitmasugutse õnnetusse läbbi hennete orsa; 13 olliwa ärrapõnnu, 3 ärralõppatanu, 1 ärrapallanu, 8 sure tuisoga lihhawõite pühhil ärrakõlmanu, 3 walgist mahhalõdu, 4 pu alla jinu, 1 kolus saddanu, 1 hennete pühiga orsa tennu, 1 tüllin ni waga ärrahawatu, et omma ello jät, 2 last emma hõlma koolnu, 1 suuwust hõwatu, 2 teggiwa essi hõndale melega orsa, 6 olli folu lõitu. —

Wimate sago weel nimmitetus, mitmas kühelkonna kühhus se om, maratse alla eggauis kühelkond arwatas, kun se kühelkonna-kühhus petas, nink kes ne kõhtowannamba saäl omma.

Kühelkonna nimmi.	Mitmas kühelkonnas.	Kühhus petas.	Kühelkonna kõhto-herra.	Kühelkonna kõhto-mees.
Tarto . . .	2	Tarto-linan.	Haaslawa mõisa rendi-herra W. v. Rudener.	Nikol Gering, Jama wallast.
Moõ	2	—	—	Joh. Toimsson, Meri wallast.
Ranno . . .	3	Patre moisan.	Krahw Mengden.	Zohwer Poland, Tamme wallast.
Puhja . . .	3	—	—	—
Mengo . . .	3	—	—	Nik Eichelmann, Kirrepi wallast.
Sangaste . .	3	—	—	Ott Lindriß, Walo wallast.
Wõnno . . .	4	Tarto-linan.	Majori herra von Etaden.	Johan Hango, Mäsa wallast.
Ramja . . .	4	—	—	Jurri Tannmann, Haaslawa.
Ottepõ . . .	4	—	—	Juusa Karel Jürge-son, Ottepõ wallast.
Räppina . .	5	Põlgaste moisan.	Põlgaste mõisa herra Gustav von Roth.	Raudseppa Wärdi Jaan Raudberg, Meeksi wallast.
Põlwa . . .	5	—	—	Juhhan Noht, Warbusse wallast.
Kannepitsa .	5	—	—	Maggari Jaan Kõiw, Erenwõre est.

Kühelkonna nimmi.	Mitmas kühelkonnas.	Kühhus petas.	Kühelkonna kõhto-herra.	Kühelkonna kõhto-mees.
Wastfelina .	6	Roggoß mojan.	Kaptani herra Otto von Glasenapp.	Udo Erlmann, Laswa mõisa pääl.
Mõuge . . .	6	—	—	Tanjo Drees, Orawa wallast.
Hargla . . .	7	Jubba meisan.	Hofrath Briesemann von Nertig.	Peter Laub, Hani wall.
Kartola . .	7	—	—	Eidrik Kahr, Tabbina wallast.
Urwaste . .	7	—	—	Katisko Albr. Haam, Kaajärwe.
				Hindrik Eisen, Bärwere wallast.

Kalendri jut 1837dal ajastal:

Kuis üts reisja Jummala-sõnna kuletaja ütte tallopoja mannu om tulnu, ja mes temma saäl kõnnelnu.

Tallopoig ist ahjo su een, kühwat kõngitsid. Malne, laste moggaswa sain weren. — Es olle saäl tarren surembat sängi, ei rista, ei midda muud kui palja saina nätta, ni kui kunnake ütte kõhna tallopoja ellamissen.

Ïst sis nüüd mees ahjo su een. Olli kæn. Lemma olli porhilla mõisa teult koddõ tulnu ütte kewwajarse, saotse ilmakessega, ent es olle middagi pa sisse panda. — Tuul rabbas wäijan osse sure kuse päält mahha, ja rapput usse ja paja lauda. Südda olli mihhel wessine, meel haige. —

Sis karrat se paja-laud kõrralt ni rassedaste, et mees tühkhamwa were päält üllespand, ja kuuldma jäi, mes se pididi ollema. — Sis löggisteri weel. — Olli nüüd selgeste kuulda, et ruffikoga paja wasta pesseti.

Es julgu tõine nüüd mitte paja lauda wallale wõtta, ent omma hirmoga hõik temma kurjaste sinna pole: „Mes sa saäl õigede orsit?“ — Wäljast pallelti maddala ja halleliko hõlega wasta: „laste sisse!“ — Sis sai se tallopoig surembat julgust, lats mannu, ja ütlet kurjaste: „kes sinna, sis särane ollet, kui sinna es nãe päiwa ajal tulla?“ —

Ent jälleke pallelel wäljast wasta: „kuis teie ommete „teekõndjat se kurja ilma kätte jättat, — laske sisse!“ —

Es olle nüüd kül mihhel ennamb hirmo, ent se pah. handusfega, mes temma sissen olli, es olle täl ka ütete hääd meelt se tõise wasta. „Eiga sa ommete pajast sisse ei sa tütki,“ ni karrat temma selle pallejale päle, „tulles, kui „sa tahhat, läbbi usse!“ — Sis toukas temma jallaga pu usse eest ärra, ja last effi jälle istu ahjo su ette mahha. —

Olli nüüd selgede kuulda, kuis kättega ümbre ja ümbre fil saina ja nukla ärrakumbist, enne kui se sao ja pimmedusfega weel se us kätte sai, ja wallale woeti. — Üts pif, kuim noor mees tulli nüüd sisse tarre. Temma reiwa olli fil läbbi leonu, ja temma hiusse ja kaalballune olli ea ja lumme rätsakoga loon. Es olle täl surembat trossi ei rõi. wast pääl. Ilwesse-nahha kottik sais rihmaga olla pääl, walge lep kääen. Ent silma olli selge ja rõmoliko. — Kui se noor mees kige tule ja tuisfoga olli sisse tulnu, sis lis temma usse rutto jälle kinni, wõt omma mütsikese illofaste pä päält mahha, kummard, ja ütlet armsaste: „Terre öddangus, armas rahwas!“ — Ent tallopoig es kergitake omma talwe-kübarat, mes täl pään olli, pest jalgu, ja es kae ko sinna pole. — Sis olli ka latse sesammaga üleswirgonu, ja pänniwa tänni. Emma nakkas tõisest kolgast wandma, ja olli nüüd ütteleõrraga nisuggune kärä ja rõõminne tarren, kui olles sussi zea pahha tulnu.

Se teekõndja sais ahjo kõrwale, es lausu mitte sõnna. Ja kui keake se poolkistonu tushhawwa hüste. walgusfega temma silmle olles sanu kaeda, kül olles nännu, et sedda halwa kõrda kuulden ja nädden wessi tälle silmle olli tulnu.

Kui nüüd se larm ärraalkasi, kui latse ennamb es rögi, emma ni kurjaste es wannu, sis tulli se noor mees lähhambale, saisati tallopoja kõrwale, ja ütlet: „Armas perremees, „ärge pahhandage henda minnust mitte. Jummal tassogo „saawõrra teile, mes teie mulle hääd tete. Minno rõiwa „omma fil läbbileonu. Lubbage, sis ma istu ka siia tushhawwa were päle, et hendale lämmin saas!“ — Tallopoig kergit jalgu saina pole, ja kost: „Jälle päle, eiga ma ei kela!“

Sis ist nüüd se reissa tallopoja kõrwale tushhawwa

were päle mahha, nakkas pesitelema, ja omme nartsukeisi ja rõiwakeisi kuitwatama, nink nida selle tallopojaga jutto ajama:

Reissa: Kuis teie maja-ello ni waene om, armas perremees?

Tallopoig (pahhandusfega): Kost meiesuggutsese sis weel õigede sedda parrembat sada. —

R. Kas teil sis põlde ja karja ei olle?

E. Parrako Jummal kül meie kottal sedda põlde ja karja piddamist.

R. Kas sis teie ma wilja ei kanna?

E. Omma ka wanna lede soowere ja sawwikengo, no ei kanna iks kellegile wilja.

R. Jummal toidap iks ka neide päält innemist, kui tööd tettas ja waiwa nättas.

E. Kas sis siin weel õigede aiga antas kottun talit. tada. Saisa üts allati moisa marme pääl, — hukkaminneki ajasta omma muidoke; — kost sinna sääl ellawas saat. Särast põrgo maad ei olle iks kennele, kui siin kül om. —

Kui tallopoja suust se rase sõnna olli wälja-tulnu, sis ni kui ahmari se noor mees. Temma palge läts werrewas, ja temma sirrut henda üles, ja nooni tõist kangebe, et: „sõbber, kas sinna sis paljo sedda ma-ilma ollet nännu, et „sinna ni kurjaste omma ma-kottust laibat. Kuis sinna sis „ommete julgut ni halwaste teotada, mes Jummal om lonu, „ja kophes temma sinno om säädnu ellama, et temma ka „sinno su läbbi hendale kitrust ja tenno pilol sama!“ —

Kui se reissa, kes enne särane pelglikokenne olli tutta olnu, säratsid kibbedid sõnnu tõisele ütteleõrraga olli andnu, sis rõmmas ka se tallopoig õiwa kübarat päält mahha, ja es moista muud tälle kosta, kui: „kes teed, — pai essand, „wai herra, wai mes teie ollete?“ —

Ent se reissa kummard jälle hüste maanu mahha, wessi olli silmin, ja nakkas nüüd nida kennelema: „Sure omma „Jesanda teo! Kui sinna neide pärra nõwwat, sis lähhap „hääs sinno meel. — Mi laulap jo kunningas Dawid om „man pühha laulun. Oh, kuis kittap minno südda sinno, „Jesand, et sinna ka minno ihholiko silmle ollet nätta andnu, „et tõisine se sõnna! — Ajastat kuus nüüd pea, kui minna

„siis maast, kon minna olli sündinu ja kossinu, wäijaläts, ja es olle weel middagi ilman nannu. Nüüd olle minna ümbre se ma-ilmä ärrareisnu. Jäsand om arwitanu, ja minna tulles nüüd jälle teggast ommale mole. Oh, et se, mes minna olle opnu ja nönnu, ka sefinnatse ma rahwast saas oppetada ja targas tetta, et nemma tunnes Jummalat orjato ja ausaste ilman ellada!“ —

Kui reisija sedda olli kõnnelnu, sis puhhas temma rasedaste, ja weisi olli jällele silmin. Ent tallopoig jäi kuuldma ja immetellessa, kuis temma ni olli ütelnü. et temma siis maast olli wälja lannu, ja ma-ilmä ümbre reisnu. Wimate küse tõine temmast, mes ammeti-meess temma olles; et temma ni lajale ümbrereisnu?

Ent se noor mees laie terrawalt temma silmi sisse, nink ütrel: „Perremees, söbber! Saisas kirjan, et omma mitmasuggutse ande, ent üts waim. Mes nõwwat sinna minno ammetist. Minna elli ka omman saiususen rahho. likult ommal maal, ni kui ne Jüngre Kenetsareti jorwe weren, enne kui Danisteggia neide mannu tulli. — Ka minno mannu tulli temma sis läbbi waimo ärratamise ja hõik sõame sisse, ni kui temma saäl neide kallopüüdide wasta hõik: tulles, minna tahha sinno innemisse päädjäs tetta! — Nink minna jätti mahha kii, mes mul olli, ja latsi wälja, ülle ma ja merre, armo oppust fulutama kigele ma-ilmale, ja pagganid ristma Jäsa, Poja nink Pühha. Wäino nimmel.“ —

Olliwa nüüd ka latse istu ülesajanu ja kuuldma jännu, kuis kõnnelti; ja wälse Jaan, üts hä terraw poiskenne, olli jo tühthawwa mennu ärratulnu, ja effa tade henda mahhalisnu kuuldma. — Ent tallopoig nakkas nüüd reijast noudma, paljo sedda maad wois olla, mes temma läbbi olli reisnu, wai kas temma õige ma-ilmä otsa mannu ärra olli lannu, ja mes saäl kül piddi ollema, kon ma-ilmä ots kätte tullep?

Sis nakkas se armo-oppusse fulutaja nida sest ilmast ja temma saadmissest selletama: „Armas perremees, ilma otsa tijap ennege Jummal taiwan. Innemise silma kül ei olle sedda nannu. Kui sinna päiwal ülespole kaet, ja taiwas selge om, sis näet sinna päiwliko saäl kullen paist-

wat, ent kui päiw om lojale lannu sis tulleswa ku ja taiwa tähe wälja, sest et neide walgus päiwa ajal finnikatse u olli se suremba walgussega, mes päiwliko man on. Ja kii ne taiwa tähekesse, se ku ja päiwlik, ne omma essi ma ilma ni kui meiese ma-ilm, kon nüüd perhilla minna ja sinna ja mü innemisse ja lojusse pääl ellame, ja om arwata et eggäutte, ka se kige tillemba taiwa tähekesse pääl Jummal lojusse ellawa, ja Jäsandat tundwa ja ten. nawa, ni kui kirjan temma ütelp: minnu om weel muid lambid, kaa ei olle mitte sest laudast.“

Sis olli ka wälse Jaan effa takkast wälja tulnu, ja su olli täl õige ammule jännu, nisuggutseid aju kuulden, ja kui sis üteldi, et eggäuts wälkene taiwatäht piddi ka üts essi suur ma-ilm ollema, sis nakkas temma sure hälega tõisitam, et: „sefuggutse tühja tullesirekese päle ei mahhu üts õige. karklone se ellama, wai to weel ma-ilmas kõlbap!“ —

Ent reisija koste:

„Kui kurre pilwe kottal lendama, sis ei olle ne nma kühulase suru nätsa, kost nemma sis k. r. usse suru sawa, kui nemma nurme pääl kändwa?“

Jaan: Nemma olliwa forgen.

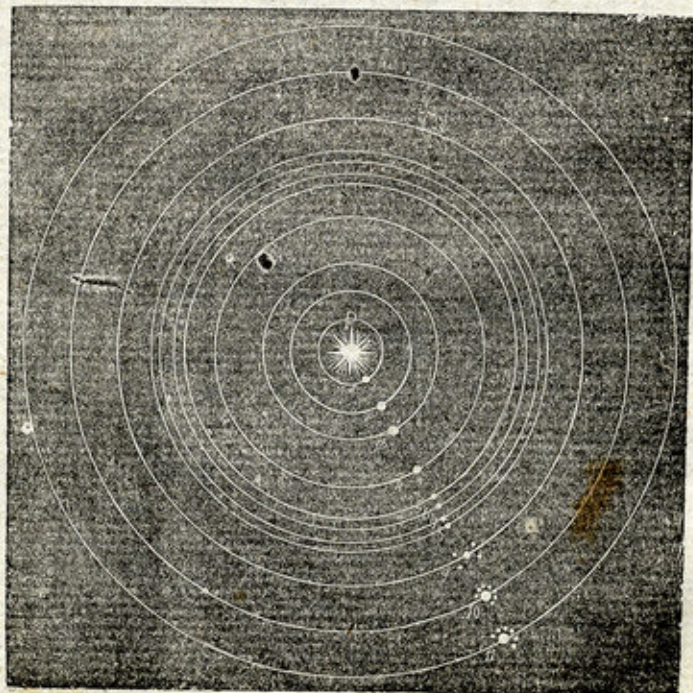
Reisija: Kae, armas lats, kurg lendap forgen, ent temma lendap weel al pilwe. Ent kos to ma om, kon päiw ja taiwa tähe weel saisiwa! Kige korgemba wihma pilwe mennu arwatas wersta kolm maad. Ku om ülle pilwi kige lähpamban, ent temma om jo meie mant arwata päle 50 tuhhand pennikoormat maad. Kohhes sis weel päiw jään! Sedda arwatas weel nelja saa wõrra korgemban ollewat kui kuud, ja olles sis, pennikoorma pärra üteldi, päle 20 miljoni ehk mustuhhanda pennikoormat meie mant temma mannu. — Mes sa sis arwat, kas to sis kül suur es wois olla, et tedda weel meie mannu ärranättas. Ja taiwa tähe omma ennambaste kii paljo korgemban, kui se päiwa-kenne weel om, et ka ne kige targemba taiwa-tähe tundja ennamb ei sa ärra arwata, ei ka ärranimmitada kui paljo maad nemma siis peas ollema. — Kas sis nemma ommete meie ma-ilmä suru es peas ollema, kui neid se pärrato ma takkast meie mannu ärranättas!

Jaan: Kui suur sis se päiw ja ku ja ne taiwa-tähhe peas ollema?

Reisja: Eiga nemma kül kii mitte ütse suru ei olle. Ei moista ka innemise weel sedda surust mitte ärraawata, muido kui ennege päiwliko, ku ja sesuggutse taiwa-tähhe surust, kes meie ma-ilma seltstist nink jaust omma. —

Sis nakkas poisikenne weel ennamb küssima, mes taiwa-tähhe seltst se olles, mes meie ma-ilma jaust om. Tõise latse tulliwa ka mannu, es olle ennamb und kellekil. Perremees effi wõt piroga tulle ülles, pand pipo pallama, ja jõi kuuldma.

Ent reisja wõt peoga tuhka tuhkhawwast, laot piro kottale põrmando päle wälja, lahhas pirokulme mant pil-pakest ja nakkas säratsid joni ja tähhekeisi se tuhha sisse tõmbama, kul siin al nättas, ent latse liisima kii ütse hulka kofko kaemo, ja ka se kurri perrenaine kaänd su saina poolt se reisja pole, mes temma jädal tennes. —

See on 3. ja 4. kirjeldus, mis on mõeldud näitama, kuidas päikese ja kuu liikumine on seotud. 2. 29.

Sis nakkas se reisja nida selletama: „Kirri nimmetap „Mosesse ramatun päiwa, kuund ja taiwa-tähhti taiwaliko sõa „wäe hulgas, sest et nemma se sure taiwa ja ma-ilma kun- „ninga wäkke ja aowo näitama, ja õitse kui soldati wallufan „kulla ja hõbbe ehten läikwa. Ja nemma omma ka weel „muido pea üttesuggutse. Sest ni kui kunninga-wäggi ma „pääle hulga ehk rüggimenti kaupa wäljajaetu om, ni om „ka se taiwalik sõawäggi hulga kaupa taiwa külge ülles- „säetu, ja egga hulga päle om üts üllemb pantu, se saispap „keskpaigan paigal. Selle ümbre wõtwa joosten temma „allamba päliko, ent päliko ümbre omma jälle ne fige al- „lamba teendri pantu talitama. Reddas teie, latse, sis „arwate, et temma selle päiwa, ku ja taiwa-tähhte seltstist se „fige illufamb ja ausamb peas ollema, et temma se üllemb „wois olla tõiste ülle?“

Roste sis ussinaste wäike Jaan:

„Külep se iks se päiwakene om. To iks peap üllem- „bas jama ülle ku ja taiwa-tähhti!“ —

Reisja: Kül iks om temma üts üllemb ülle omma allambide hulga. Ent om iks muid säratsid weel, kui tem- make om. Rige se ärraawamata taiwa-tähhte hulgast ei olle ennambid meie päiwakese wallitsuse al, kui ennege künne toiwatähhte, ja päle se weel meie ma-ilm ja ku. Kii mu taiwa tähhe, mes weel nättas, omma säratsesamma üllemba, kui meieke päiwlik, eggaüts ülle omma allambide hulga, et nemma ennege wäega kaugel omma, nida et meie ei neide illo ei surust ei ka neid allambid taiwa tähhti neide ümbre drea ei näe, ni kui meie päiwliko man se nättas.

Jaan: Kule nüüd! kas sis meie ma-ilm effi ja ku õige se päiwliko sullase peawa ollema?

Reisja: Muudoke, armas Janiken! — Ent nüüd kaegi siin kii neid joni, mes minna tuhha päle olle tõm- banu, sis ma näita teile, kuis meie päiwakene ja temma allambide seltst tõrda möda taiwa külge säetu om. — Kaegi, siin kos se mitmaharrullinne ristikenne saispap, siin se päiw om keskpaigan. Kas näete nüüd? Panneme üts P. talle sinna mannu, sis tunneme, et temma se päiw peap ollema. Temma saispap paigal, ja ei ligu iks kofheke pole. Ent mes

temma allamba kumme taiwa tähhe omma ja ütstöistüm-
nes meie ma-ilm, ne jooskwa farin allati temma ümbre ni
kui ne ütstöiskümmend jonekest sin ümbre se ristikese
keskpaigan tõmmetu omma. —

Jaan: Mes weel! — Ei ma ussu! — Kas ma sis
ei olle nannu, kuis päiw hommungul ülestullep, ja taiwa
möda eddest kõnnip, senti kui temma ärra te lähháp. Ent
se meie ma, se ei jõe iks kōhheke. —

Reissa: Silma petwa peake! Ärra ussu! — Kui
sinna wanfrega kiwvi uist möda sõidat, sis sa tunnet kül,
et pōrrutap, et sa paigat ei saisa. Ent kui sa lootfikun jōkke
möda henda alla lassat, kae — sis ei sa sinna surembat ar-
wo, kas saiat wai sõidat; — ja pu ja puhma, mes jõe
were pääl kassuwa, neid näet dse kui lendasse nemma
sinnust möda. Mes sis weel tost ütelda, kui se ma-ilm
taiwa al tühjast läbbi lendap. Eiga saäl ei heiju, ei pōr-
ruta midde. — Saäl arwat sinna sis, et päiw jōsep eddest,
ni kui wōrsta tulpa ehl puud jõe were pääl sinnust nātti
mōdajōoskwat, kui essi sõitman ollit. Ent ommete saiap
päiw paigat, ja essi lendat selle ma-ilmā pääl kui sure lai-
wa saljan temmast möda. Ja targa ja opnu innemise
omma sedda kigest ärrakoenu ja wāljaoowanu, et päiw iks
paigat saiap, ja et meie ma-ilmā temma ümbre peap jooskma,
ni kui allamb üllemba ümbre tallitap.

Jonifenne rapput pääd, ja ütlet: „Kule nüüd, woi
„ni! — Mes sis jälle ne mu paljo jone saäl tuhha pääl
„nāitawa, mes ümbre se päiwakele tõmmatu omma.“

Reissa koste: „Ne omma ne teewa, kost ne ütstöist-
„kümmed allamba ümbre se päiwliko neide kesken jooskwa.
„Kige lähhāmban päiwa mant, kōhhes number 1 om tettu,
„om üts ma-ilm, mes paljo wāhhemb om, kui meie ma-ilm,
„ja ei nātta tedda surembat meie man, et temma wāega
„liggi päiwa henda hōijap, ja päiwa walgus temma paist-
„misse kinnikattap. Number 2 om pea meie ma-ilmā suru,
„ja nimmitetas tedda hommungutse ja oddangutse hao-tāh-
„hes. Temma hōijap henda iks päiwa liggi, kui tõssap
„wai loiale om lānnu. Se om sis üts illus, selge, wallus
„taiwa-tāht, mes ma-meis te ärratunnep.“ —

Sis tannitiwa latse kil ütsefōrr ga: „Hao tāhtē tun-
„neme kül. Wai to ka meie päiwakele ümbre jōsep!“

Ent reissa kõnnel päle: „Number 3 se om sis meie
„ma-ilm essi. Se om sis tol rahwal, mes hao tähhe pääl
„ellap, nisamma suur pea nātta, kui meile se hao tāht.“

Latse tannitiwa jälle: „Meie ma-ilmā ütlete iks su-
„remba ollewat, kui hao tāht om!“

Reissa koste: „Ei olle ka paljo, ent kaega, to mes
„neljanda numbre alla om pantu, om wāhhemb weel kui
„se hao tāht. — Sis tulles nelli kōgoniste wāifest tāhte,
„mes silt meie ma päält silmaga suggute ärra ei nātta,
„ja jooskwa ka iks päle omma teed ümbre päiwliko.“

Latse küsewa sis: „Kas neile sis mannu om mintu,
„neid kaema?“

Reissa sellet sis nida: et „kaetas läbbi sesuggutse klasi,
„ni kui prilli klaas, mes pil silmas kutsutas, sāratsēga
„nāttas iks ärra kül. — Ent pārran neidsammu om weel
„kolm tāhte, 9ma, 10da ja 11da numbre al, mes surembas
„arwatas kui meie ma-ilm, ja nāttas neid taiwa külge sil-
„miga kül ärra, kui neid tõiste hulgast mõistat wāljaoosi. —
„Pārran neid ei olle sis meie päiwliko wallitsusse al muud
„teddake.“ —

Ent wāike Jaan jai mõtlema, ja hōik: „Kōhhes sis
„ku om jānu, tood ütlete ka, et meie päiwakele wallitsusse
„al pididi ollema?“

Sis koste se Reissa: „Kae, kas miana pea es olles
„kuud kaotan. — Dige kül! — Ent ku ei olle siski ka
„ommete mitte neide tõiste ütstöiskümme arwun. Ku om
„allambast jaut kui mu. Temma om jälle meie ma-ilmā
„allamb teendri, ni kui minna ütli, et iks ka taiwa tāhte
„man üllembid ja allambid om. — Kaega sija tuhha päle!
„Meie ma-ilm jōsep saäl 3da numbre al ümbre päiwa, ja
„nüüd teme ütse kōisfōkse temma kōrwale, se om sis se ku
„temma liggi, se wōttap sis jōosten iks temma ümbre ja
„temmaga ütten päle eddest, ni kui hā terraw kutsikōenne
„omma perremihēgo. Ja ni kui meie ma-ilmale se üts
„ku ennege mannu sätu om, ni om pil silmaga nātta, et
„tol tähhel, mes 9ma numbre al saiap, om 4 kuud; tol

„mes 10da al om 7, ja sel pärrametsel 6 kuud, lea neide ümbre ja neidega ütten teed päiwa ümbre sõitwa.“ —

„Ni om sis päiw keskpaigan; temma ümbre joostwa karin ütstöistkümme ma-ilm, mes sellepärrast liikwa, tähhe kutsutas, ja mõnnel neide seltist om jälle kuud, kes jälle neide ümbre joostwa. Nink se lõpmata mu taiwa-tähhe hulk, mes ilmäärarwamata kõrgest taiwa põhjast weel meie mani arrawälkwa, ne omma kii se päiwliko arwolisse, sest et nemma kii paigal saiswa, ja kutsutas neid. sinna siid kii saiswa taiwa-tähhtis, et wahhe saas pid. dada neide ja ütstöistkümme liikwa tähhe wahhel.“ —

„Kii ne saiswa tähhe, ni kui meiele päiw, — ja kii ne liikwa tähhe ja meie ma-ilm ja ku, — nemma kii omma hümmäriko ni kui langa kerra, et sa kosegi otsa eht weert ei lõmwa. Ja kui reissa ümbre se ma-ilm reissip, sis lähhüp temma ni kui niklats kerra ümbre, kui keritas, ja tullep wimate jälle, kui temma iks ütse joni õkwa päle tõttap, sinna samma taggasi, kost wäljaläts.“

„Ent arwage essi sedda surust, kui se meie ma-ilm ümbre kolm ajastat reissitas laiwaga, enne kui taggasi tultas ja ärra om läutu. Ja ne sure sure ma-ilm, ne päiwa ja ku ja mu kii, saiswa tühjan taiwa al. — Ei olle tulle, ei näe sinna kudet, minnaga neid üllemän hoietas. Is-sanda wäggew sõnna om neid siina saisma pandnu, ja Is-sanda ilmnäggemata kassi hoijap neid saäl üllemän, ja sadap neid omma teed minnema, et kül ei olle siwa minnaga lendada, ei mõlla minnaga souda, ei jalga minnaga joosta! Ei nemma ei satta, ei essi omma tee päält, ent nemma jäwa, ja kõndwa päle wäiklikult omma teed, ni kawwa kui se päiw om tulnu, kui om üteldu kirjan, et se innemise poja täht saap nättama. Sis saap se päiw sama ärrapimmestetus, nink ku ei sa omma paistet andma, nink tähhe sawa taiwast mahha saddama, nink taiwa wäe sawa hel-juma!“ —

Kui se reissa ni olli juttustanu, sis jäi temma wäiki. Temma palge olli kui ärr-jelleretu. Temma koi ülespoie, tae olli kolkopantu, ja temma puhhas soame põhjast wäikli-

kun palwussin. — Ent kige silma olliwa temma päle läantu. Latse panniwa ka omme kassi kofko, ja ka se wanna perremihhe silma olli ni kui wessitse. — Es lausu keake sõnn.

Wäike Jaan olli jälle eddimenne kõnnelema. Wessi joost mihhelele pöske möda alla, ja temma kusse iktutse hälega: „Mes täht sis se Innemise poja täht om? Kas to iks wahhest se hannaga täht ei olle, mes ütseförd taiwa kullen nätti, ja rahwas peljas wäega?“ —

Ent reissa mannits, ja ütlet: „Ei funnake kül! Kui hannaga tähhe ollesse Innemise-voja tähhe, sis olles ka se wiimne päiw jo ammore tulnu. Hannaga tähti om iks jo enne õnnisteggia sündimise olnu, ja nättas ka päle selle weel. Taiwa-tähhe tundja ei moista kül weel õiget arwo neide pärrast anda, kui palju neid peas ollema, eht kost nemma peas tullesse. Kaetas kül piksilimaga, ent õiget põhja weel ei olle läutu. Sedda ennege om jo nüüd ärra kaetu ja nättu, et se tulline hand, mes nemma henda pärra weawa, muud middage ei olle, kui ennege üts wallus paiste, ja et se südda neil wäega wäikenne om. — Nemma ei näita iks kellekile muud, kui et Is-sanda teo immeta-olisse, ja et temma arm kestap iggawes.“ —

Sis kusse wäike Jaan weel: „Mes sis to om, kui ku ja päiw ärrajumwas, ja taiwa tähhe nättas mahhasad-dawat? Sedda iks ka ütlete, et wiimse päiwa täht peap ollema.“ —

Ent reissa kofie: „Ei iks mitte! Ma rahwas ütlet, et ku wai päiw sümwas ärra; ent ei sō iks keake neid. — Se ei olle middake surembat, muido kui ennege se, et selle joostmissiga, kuis liikwa tähhe ja ku ümbre päiwa joostwa, tõine tõist mõnnikförd ärrawarjup, kui temma õige õkwa meie nink ku ja päiwa wahhele tullep; ni kui ütten tallotarren, kon hulk rahwast koon om, mõnni wahhelt tullette wai ka tõise ette saistap, et sinna tõist ei näe, seni kui temma eest ärra om lannu. — Ja tähhe, mes nättas mõnnikförd taiwa küllest saddawat, no ei olle iks kellekile taiwa tähhe. Se om ennege sarnesamma tulline tõhn, mes ka pikse pilwest tullep, ja sis wälgis kutsutas, mes ka seigest taiwast mittolörd nättas mahhajoostwa:

„õ ajal kui tulline pissarekene. Kui temma paksust pilvest tullep, sis om temma kange roihhaga, ja pörrutap fik purrus ja pannep pallama, kobbess temma lööp, — ent kui temma nida selgest tawast alla tullep, sis jospes kül ruttõ ja rutto, ent kistup saälhamman ka ärra, enne kui weel kagjo saap tetta.“ —

Kui se reissja ni olli seletanu, sis olli weel pa'jo küssimist ja noudmist eggalüttel sara'side asju pärrast, — ent reissja keid, ja ütlet: „Lõppetagem jutto! Käege, homungust, hakko nakkasas jo tundma. Lakkem hengussele! Minno ihho om ka eila se palwa ilmaga waiwa küla't nannu, ja kui palwa üllewan om, sis pea minna jälle tee pääl olles.“ — Ent ajasta pärrast, sis ma tulles jälle sija pole. „Kui tahhate, sis ma tulles jälle teie mannu. — Kas lassete sis minno sisse, kui minna paia päle kopputa?“

Sis tännitiwa latse fik üttele hälega: „Dj, tulge iks, armas oppetaja! meie joime fik teile wasta.“ Ja wäike Jaan tõist päleke weel: „Minna tahha nüüd iks waja kottal mata, et kui wõbras kopputap, sis ma karga kowa wälja, ja kutsu sisse!“ —

Ent reissja puhhas, ja ütlet „kui sis parrembat siin teie ma'an löida ei olle, kui minna nüüd fik olle nannu ja kuulduu, sis om wacne käl!“ —

Perrenaine olli sis ka ülles tulnu, ja õlgi mahhapuistanu, ja üttele parlast rõiwast päle laotanu. Ent perremees läts reissja mannu, ja ütlet: „ärra pandke pahhas armas oppetaja, meil ei olle parrembat külle assend talle anda, kui sija õlgi päle. Häbbi kül om, ent kui tõisel ajastal tullete, sis kanname aigaste hooid, et same teid kõrre pärrast wastawõtta!“ —

Kui se perremees nida olli ütelnu, sis sais se reissja ülles, kate temma nink temma naise ja latse päle ni armastate, et kile sõame ni kui taiwa rõmoga täidetud saiwa, ja ütlet: „Janneminne pannep filmi kül kinni, kui temma omma wode päle lamme, ent Jummal annas rahholiko hengamist õsel ja rõmoliko ülleswirgomist hommungul. See pärrast pandkem kassi kofko, ja palleigem: Taiwane Jasta! sure omma sinno teo, ent suremb om sinno arm ja heldus.“

Kalda sis ka nüüd meie ihho ja henge päle omma rahho ja kositamisse waimo, et ka sel õsel saasfeme hengada kigest waiwast ja murrest, nink wastse hommungoga wirgusse wastse, selgemba ellole! „Amen!“

Armas luggeja! küssi henda essi, et kui se reissja oppetaja sinno maija olles tulnu, mes temma saäl olles nannu ja kuulduu? Ja se Kalender essi omma kõnne nink oppussega, se peap sis ka üts reissja nink üts oppetaja ollema. Temma tullep egga ajastaig sinno maija, wastset ello aiga sulle kolutama, wastset oppust andma, sest ello tundi antas sulle Jssandast oppusse tundes. Temma kõnnelep rõmoliko ja tõmelelist, ni kui ka se ajastaig sulle rõmopäiwi ja tõ nink waiwa päiwi saap andma. Temma kõnnelep iks ilmliko nink waimoliko ello, sest iks tõisen ja tõisen ellun ellame siin ilma pääl.

Sis om se Kalender essi se aja saarnane, nink oppetap aiga targaste prufti. Temma tullep sinno mannu kui üts tark nink moistlik juhhataja, kui üts ussutaw ja hä sõber, sinnoaga jutto ajama õddangutsel ajal, kui tõ om ärratettu; sinno rõmustama, sinno oppetama, sinno aiga mõda eddesi saatma, — saatma sedda teed läbbi ilma taiwa pole. — Pea sis hääd sõprust se hä sõbraga, nink kule temma sõnna! — Kui sis Jummal jälle wastse ajasta mannu ärraawitap, sis sawa latse ja wanna ka wastset Kalendrit jo ootma, — nink rõmustellen fitma: „mes temma nüüd jälle meile tones!“ — Ent temma tullep, ja toop andid eggale üttele, — tulge sis kofko, latse ja wanna, temma ümbre, nink kuulke!

Selle majale om õnsus johtunu. Luk. 19, 9.

Oh õnnis maja saäl, kun kii iks jäwa
So mannu, henge sõbber, Jesus Krist,
Kun kike sean, kes saäl sisseläwa,
Sa kigekallimb, armsamb ollet wist;
Kun kike henge sulle wastajõudwa,
Nink kike silma ootwa sinno pääl,
Kun kike hule sinno kasko nõudwa,
Nink kiki ühhendap so armo-haäl!

Oh õnnis maja saäl, kun mees ja naine
So armun ühhendetu omma taäl,
Kun ealke ei wihha, murre-laine
Ei lahuta neid tõine tõisest weel;
Kun nemma, sinno armust kinnitetu,
Jks hoitwa kofko rõmun, häddan ka,
Nink sõudwa, ni kui sinnust armastetu,
So mannu jada kindma armoga.

Oh õnnis maja saäl, kun nori lat si
So armo kätte antas palwega,
Sa nõrku sõbber, ke kui taiwa lat si
Neid hoijat taiwaliko armoga;
Kun nemma sinno jalgu ette istwa,
Nink kuulwa ewangeliummi häält,
Nink norest sinno armo nimme kitwa,
Ke sa meil' antu, Jesus, üllewält!

Oh õnnis maja saäl, kun so päl' lootwa
Ni hāste näütsik kui ka sullane,
Kun neide silma sinno päle ootwa,
Et na so tahtmist täüdas' ennege;
Kun na kui sinno õige majalisse,
Ni armo kui ka allandussega
Jks tewa ni kui ristiinnemisse,
Mes sünnis, ussutawa hõlega.

Oh õnnis maja saäl, kun sinna täüdat
Kik kalli rahho, taiwa rõmoga!
Oh õnnis põlw, kun hawa kinnikeüdat
Sa kike arst nink kike trööstja ka!
Kui ütškõrd kike tõ om lõppetetu,
Meid ühhenda so armo-järje een, —
Kost, Jesus, sa meil' sija lähhatetu, —
Saäl sinno kalli Jssa maja seen! —

Mõistukõnne ja tähhendamisse.

1.

Hommungul warra lāts üts wanna tallo-perre-
mees omma pojaga nurme. Hommungune tuul māng
wanna innemisse halli jusede ümbre, nink pand ka
hāitsewat rõa-nurme tolmama. „Nātsē“, üttel essa,
„sesamma tuul, mes meie ümbre puhhup, kōstotap
„meid, nink woip ka meie maad suggulikis tetta, et
„rohkid andid wōttame Jummalā kēest.“

„Nātsesakūmmend aastat olle ma sedda nānuu,
„nink mo sūdda saap eggakõrd rõõmsas, kui sedda
„jälle nātta sa. Ent se woip wahhest wiimne kōrd
„mul olla.“ — Nida kōnnel wanna essa, nink poig
wōt tedda kēest kinni, nink saije kurbas. — „Milles

„sinna murretat?“ üttel essa. „Minno päiw om allalännu, öddang jōwaw mulle. Ent kui wastne hommung lähhūnep, sis peap enne ö - pimmedus „meid katma.“ — „Sinna kōnnelet ennege om „mast surmast“, üttel poig; parremb meie kulesse sinno „ellust.“ — Essa üttel: „tallopōja ello om kui lō- „kese ello, mes sa näet laulden henda üllendawat. „Ta om sündinu maa pääl ja põllu waijel; kun willi „kasiwap, teep ta omma pessa uink toidap omme „poige. Mulla hōngust nink orrasse haljendamissest „ja kassumissest wōttap ta jōudo ja ello rōmo. Ent „ta üllendap henda ka taiwa pole, nink woip sääst „üllewast kaeda, kuis ma pääl kif kasiwap; ta woip „ülleskaeda päiwa pole, kost walguš tullep, nink „pilwi pole, kost sugguliko wihma antas. Hao wal- „gusfen lendap lōokene, nink öddangul üllendap ta „henda weel ütškōrd, et näes päiwa ärraminnewat. „Nida ellap lōokene waielikō ello maa pääl, ent tōist „ja üllembat om temmal, laulden ja lendaden taiwa „pole. Ent ütš ello om tōisega ühhendetu; mapälit- „sest ellust tullep waidlemine ja himmo henda taiwa „pole üllendada; nink se üllendamine taiwa pole an- „nap jōudo kif murret ja waiwa siin ilman kanda!“ — Sis üttel poig: „tōttelikult! nidade ollet sinna „ellanu, nink meie palleme: ja weel meie mannu!“ — „Armas poig, ellokāuf om muidoke rassē, nink „minna tahhas ka sinna jōuda, kun walguš ja taw- „weus om. — Nātse, päiw tōšsep omma pallawaga. „Lāffem kōddo!“

2.

Üts tallopōig üttel tōisele: „paljo aiga olle ma „so ellokāufi nānnu, nink panne immes, kuis sa ifs

„rōōmsa melega ja rahholikult kannatat, mes sulle „johhup! Oppeta ka minno nidade rahhul jama „rōmo ja murre päiwin!“ — Tōine üttel: „weibi „sōnnuga minna sedda selleta. Ma panne omma „ello nink henda essi põllo-tō saarnatses. Kui nüüd „rist ja willitsus tullep, sis ma mõtle adra ja āgli „pāle. Neide lābbi harritas ja walmistetas maad, „et umbrohto hāetetas, nink semneterra juurd wois „wōtta. Nink minna kae henda lābbi, kui ma wois „lōida ka henne sissen weel harrimata maad, et tem- „ma suggulikis saas. Minna otsi umbrohto henne „sissen, mes waja hāetada. Nink mõnnikōrd nāis „ōnnetus ja hādda mulle pikse-pilw ollewat, mes „hukkatus ja surma āhwardap, kui mūrrištamist „kuleme; ent ommete kōstotawa ne pilwe wiwmaga „sedda maad. Nink kui wiht om mõdalānnu, lōda „ma, et pea päiw nakkap paistma.“ — „Nātse, ma olle kui põllo-ma, nink ei üle se „pōld kōndjale: mes sinna teet?“

Ne sātse latsekest.

3.

Ülli warra hommungust, kui eddimene hāggo taiwa kullen paist, tōssi ütš wagga majaessa omma naisega maggamast illes. Nemma tennasiwa Zum- malat, ke neile maggusat und olli andnu, nink wast- set päiwa-walget natta and. Hommungune hāggo paist neide kambre sisse, nink sātse latsekest olliwa omma wote pääl maan, nink maggasiwa.

Wannemba katiwa üttest latsest tōise pāle jārgi mõda, nink emma üttel: „Neid om sātse: oh! ei „kanna kōl meie jōud, neid kif toita!“ — Nida puh-

has emma omman soamen. Sest suur nälg olli saäl maal.

Ent essa üttel rõõmsa soamega: „Näitse, kuis „nemma saäl maan omma, nink maggawa kif säitse „tõine tõise kõrwal! Es neide palge ei olle ni illus „nähta, — es se wastse päiwa-paiste ei olle neide ülle „wälgawallatu, et na ni kauni nähta omma, kui „säitse lillikest, mes omman ehten häitsewa? — Ar- „mas emma, käl se meile selgede tunnistap, kuis „Temma, ke sedda taiwast hommungo haoga ehhitap, „nink und filmi sisse pannep, ussutaw ja ilm-muud- „mata om.“

Kui essa emmaga kambrest wäljatulli, sis saisiwa saäl usse kõrwal nellitõistkümmend kängist ütten rean, paari kaupa kōkōpantu, surembist wāhhāmbani, eg- gaütte latse jaus üts paar. Sis kaije emma neide päle, et neid ni paljo olli, nink temma ik.

Ent essa kōste nink üttel: „Emma, mis sa ik- „ket? Es ne kängitse ei oda, et meie latse illusa „nobbeda jalla neid kandwa? Kuis peasse meie sis „neide ihho kätte perrast murren ja peljun ollema? „Es sis ne latsekesse meie päle ei loda? Kuis meie sis „es peas Temma päle lootma, ke ennamb woip „tetta, kui meie waise moistame? Näitse, Temma „päiwlik tõssap! Lākkem sis, nink allustagem nida „kui päiwlik rõõmsa palgega omma päiwaliko tōōd!“

Nida kōnneliwa nemma tõine tõisega, nink Zum- mal õnnist neide tōōd, et neil wiljalt olli, neil nink neide latsil. Sest usk annap lotust, nink arm kinni- tap ja kōstotap.

Kuis mõrsja kaddonu peigmihhega kōkōsaije.

Kootsi-maal, Waluni lina man, kaiwetas rau- da ja waske süggawast maast. Neide kaiwjide sean olli üts noor-mees, sel olli mõrsja. Nink peigmees üttel omma mõrsjale: Jani päiwal laulatetas meid pühha altari een, sis olleme abbiello-rahwas, nink ehhitame omma majakest, kun henne kōtsilt ellame. Sis üttel mõrsja: „arm ja rahho wallitsego saäl, „sinna ollet mo ainus rõõm ja lotus, ilma sinnota „tahhas ma ennembe surma hawwan olla.“

Kui nüüd enne Jani-päiwa oppetaja sedda pari- rahwast tõisel hawal kulut nink üttel: „kui kellelgi „om ütlemist neide abbiello wasta, sis tekko temma „sedda aigsaate,“ sis tulli surm, nink temmal olli ütlemist neide abbiello wasta. Peigmees lats tõisel hommungul mõrsja aknast mõda omma tō mannu, terwit tedda weel ütškōrd rõõmsan lotusfen; ent kui temma nüüd maa alla lats, es tulle temma ennamb taggasi süggawast hawwast. Selsammal päiwal pal- listas temma mõrsja ütte musta sidi kala-rätti, wer- rewä weertega saja-päiwas. Kui peigmees ennamb taggasi es tulle, sis pand temma sedda rätti paigale, leinas ja ik, nink es unneta tedda ealke ärra.

Nink wiiskümmend aastat latsiwa mõda, nink maa pāäl nätti paljo mudutamist: surwi ja talw lats mõda, innemisse tulliwa ilmale, nink neid matteti, nink rawwakaiwja teggiwa wāssimata omma

And the woman of the house, when she saw the

tõdd. Nink kui nemma üts päiw 300 künart sügga-
wan kaisiwa, sis löisiwa nemma ütte nore innemisse
kehha, mes terwe ja illus weel olli, ni kui olles ütte
tunni aja eest kolu, ehk sissamma maggama uinonu
omma tõ man. Nüüd todi sedda kooljat wälja, ent
es olle keddafe, kes sedda noort innemist olles tund-
nu, ehk temma õnnetussest midage mälletanu, kun-
na temma essa ja emma, sõbra ja tutwa kül ammo
olluwa surma sisse uinonu. Sis tulli temma mõrja
sinna mannu, — temma essi weel, nink olli jo wannas
ja nõrgas lannu, et keppi nõal pidid kõndma. Se
tuus omma armsat peigmeest, ent temma es kurbasta
henda mitte, enge sure rõmoga heit temma henda
armsa koolja päle, nink es sa sõnnake kõnneda.
Perrast üttel temma: se om mo peigmees, kedda ma
wiiskümmend aastat olle leinanu, nink nüüd annap
Jummal enne minno surma weel ütškõrd temma arm-
sat palget mulle nätta. Nättal enne mõie saja-päiwa
läts temma omma tõ mannu ma alla, nink es tulle
säält ennam wälja.

Sedda kaeden olliwa ne ümbresaisja ligutetu ja
filma-ween, kui nemma sedda mõrjat wannausse
nõrkusfen nink peigmeest weel norusse ehten näggi-
wa; ent temma es awiwa siud, es te ka ennam filmi
wallale. — Nüüd lass se mõrja tedda ni kanges om-
ma kambrekeste kanda, kui haud pühha: aija pääl
walmis tetti. Kui tõisel päiwal armsat peigmeest
firstu panti, sis wõt mõrja sedda sidi rästi, mes
temma wiiskümmend aastat hoitnu, nink tol ajal
rõõmsan lotusfen saja-päiwas walmistanu. Selle
rättiga ehit temma peigmeest, ni kui olles temma sa-
ja-päiw, ei mitte temma matmisse päiw olnu. Nema
ma kaniwa sedda kooljat pühha aida, nink kui tedda

hauda panti, üttel mõrja: „henga nüüd rahhun;
„mul om siin weel weidi teggemist; pea tulle ma sin-
„nule perra! S pimmedus lähkõp meilt sis pea mõ-
„da, nink hommungo walguš tõssap meile; sis ei
„olle sõäl leinamist, ei ka lahkumist.“ — Ürramin-
nen kaije temma weel ütškõrd taade, nink üttel: „mes
„se maa ütškõrd om taggasi andnu, sedda ei sa temma
„ka tõiskõrda mitte iggawes hennele piddama!“

J u t t o.

i. Siil ja müit.

Kui siil tund, et talw olli tullesman, sis pallel
temma mütta, et temma tälle ka annas assend om-
man majan, külmal ajal lämnen olla. Müit es kela
ka mitte. Ent ni pea, kui siil olli lubba sanu sinna
tuggeda, sis läts temma eggapäiw julgembas, nink
wimate es tahha temma perremehheleke maad anda,
temmast mõdaminna, ent kui temma tedda näggi tul-
lewat, sis heit temma henda tälle jalgu ette, paiso
ülles, nink aije kif omme nõflu wälja, nida et per-
remees mittoford johto temma külge putma nink hen-
nele haiget sama.

Nüüd kahhits müit kül, et temma tedda henne
kõrwale olli wõtnu, nink kui temma ennam sugguke
es jõwwa tedda kannatada, sis pallel temma tedda,
majast wäljamina, sest et mõllembile kitsas olli ella-
da. Ent siil naar nink üttel: „Kel ta kitsas om, se
„mingo wälja! Mul om õige hä siin olla, nink min-
„na tahha ifs päle sija jada.“

Oppus. Kes tõist henne kõrwale wõttap ellama, se kaego enne, kas temma wahhest tülli-
teggijaga kokko ei sa. Muido tullep wi-
mate perremehhele pakkominnek.

2. K a t t e k ü n n i r a w w a.

Kaudsep teggi üttest raudkangest kots künni-
rauda. Üts neist saije adra otsa, tõine heideti
kaarte alla kolka, nink unneteti sinna mahha. Nink
kui keake tedda saäl es mõista otsi, siis rostiteti
temma fit ärra, nink saije mustas ja illotas. Wi-
mate algateti perremehhele tedda meelde, nink tem-
ma tõmmas tedda põhhu alt wälja.

Kui nüüd se lõitu künniraud omma welle saäl
adra otsan nätta saije, siis immetelli temma, sest et
temma olli effi must ja illota, ent welli olli paljo
illusamb ja wallusamb, kui temma enne olli olnu.
„Oh immet“, üttel se rostitetu raud; „seppikoan
„ollime üttesuggutse, ent kae nüüd, mes wahhe!
„Kuis sinna ni illosas ollet sanu, welli, nink min-
„na olle ni mustas ja illotas jänu, et ma kül olle
„fit se aig henganu nink häid päiwi nännu?“ —
„Se ep se om“, üttel tõine, „et sa ollet henganu;
„ne hä päiwa omma sinno ärrariknu; ent minna
„olle tõ ja waiwa al illosas sanu.“

Oppus. Tõ ei teota keddake; laiskus laidap
egga meest.

3. K a a r n a.

Kaarna näggi, et kottas terwe nelli näddalit
munne päääl olli haudman, nink üttel: „Oho, nüüd

„ma tija, mellest kotta poja ni sures ja kanges
„kaswawa. Ma tahha ka seddawärki tetta!“ —
Toost ajast istup kaarna ka nelli näddalit pessa
pääs; ent imme! ta ei olle kunnage muud kui tüh-
je kaarna poigi wäljatonu.

Oppus. Panne sabas jalga, saksa-särk sälga:
kes iks hulguš, to hulguš.

4. S u s s i j a r e b b a n e.

Saja olliwa küllan. Lappulisse tulliwa mõt-
sast: wanna sussi rebbasega, latsiwa saja-lawwa
alla, es näe keake. Naksiwa lu konte ja leiwa
rase korjama. — Sai siis sussi hennele wadist ol-
lut juuwa, — jõi mees joobnuš. — Sis tulli
himmo laulda. Kusse rebbase käest: „watter, ma
laula?“ Rebbane üttel: „ärra laula, pessa same!“
Sussi kusse weel; rebbane keeld jälle. Ent soel
olli wäga kange laulo-himmo, kusse siis kolmat puh-
ku rebbase käest lubba: „et ma laula iks!“ Reb-
bane koste: „kui sul ni kange himmo om, siis lau-
„la päle, kül sa näet, mes suurt auwo sa saat.“
— Sussi karras siis lawwa päle, nink laul ütte
kõrra. Näggi sajarahwas, nink pand ka õkwa tãn-
ni: „Kae, kon sussi laulap. Kos penni, kos
malk!“ — Kiffuri soekest häste, pesseti päleke.

Rebbane kaije lawwa alt, joost kambrede, pist
pääd kore kirno; mõttel henne man: „nüüd hädda
„kään, nüüd soekese südda täüs, nüüd lahhuš iks
„mõtsan minno, kui ta näep, et minno nahk ter-
„we.“ Saiwa siis mihhe tõine tõisega mõtsan kol-
ko; siis kaibas sussi rebbasele, kuis ta paljo pessa
olli sanu. Rebbane tõmmas sälga kõra, nink kos-

Oppus. Kes tõist henne kõrwale wõttap ellama, se kaego enne, kas temma wahhest tülli-
teggijaga kokko ei sa. Muido tullep wi-
mate perremehhele pakkominnek.

2. K a t t e k ü n n i r a w w a.

Kaudsep teggi üttest raudkangest kots künni-
rauda. Üts neist saije adra otsa, tõine heideti
kaarte alla kolka, nink unneteti sinna mahha. Nink
kui keake tedda saäl es mõista otsi, siis rostiteti
temma fit ärra, nink saije mustas ja illotas. Wi-
mate algateti perremehhele tedda meelde, nink tem-
ma tõmmas tedda põhhu alt wälja.

Kui nüüd se lõitu kunniraud omma welle saäl
adra otsan nätta saije, siis immetelli temma, sest et
temma olli effi must ja illota, ent welli olli paljo
illusamb ja wallusamb, kui temma enne olli olnu.
„Oh immet“, üttel se rostitetu raud; „seppikoan
„ollime üttesuggutse, ent kae nüüd, mes wahhe!
„Kuis sinna ni illosas ollet sanu, welli, nink min-
„na olle ni mustas ja illotas jänu, et ma kül olle
„fit se aig henganu nink häid päiwi nännu?“ —
„Se ep se om“, üttel tõine, „et sa ollet henganu;
„ne hä päiwa omma sinno ärrariknu; ent minna
„olle tõ ja waiwa al illosas sanu.“

Oppus. Tõ ei teota keddake; laiskus laidap
egga meest.

3. K a a r n a.

Kaarna näggi, et kottas terwe nelli näddalit
munne pään olli haudman, nink üttel: „Oho, nüüd

„ma tija, mellest kotta poja ni sures ja kanges
„kaswawa. Ma tahha ka seddawärki tetta!“ —
Toost ajast istup kaarna ka nelli näddalit pessa
pään; ent imme! ta ei olle kunnage muud kui tüh-
je kaarna poigi wäljatonu.

Oppus. Panne sabas jalga, saksa-särk sälga:
kes iks hulguš, to hulguš.

4. S u s s i j a r e b b a n e.

Saja olliwa küllan. Lappulisse tulliwa mõt-
sast: wanna sussi rebbasega, latsiwa saja-lawwa
alla, es näe keake. Naksiwa lu konte ja leiwa
rase korjama. — Sai siis sussi hennele wadist ol-
lut juuwa, — jõi mees joobnuš. — Sis tulli
himmo laulda. Küssse rebbase käest: „watter, ma
laula?“ Rebbane üttel: „ärra laula, pessa same!“
Sussi küsse weel; rebbane keeld jälle. Ent soel
olli wäga kange laulo-himmo, küsse siis kolmat puh-
ku rebbase käest lubba: „et ma laula iks!“ Reb-
bane koste: „kui sul ni kange himmo om, siis lau-
„la päle, kül sa näet, mes suurt auwo sa saat.“
— Sussi karras siis lawwa päle, nink laul ütte
kõrra. Näggi sajarahwas, nink pand ka õkwa tõi-
ni: „Kae, kon sussi laulap. Kos penni, kos
malk!“ — Kiffuri soekest häste, pesseti päleke.

Rebbane kaije lawwa alt, joost kambrede, pist
pään kore kirno; mõttel henne man: „nüüd hädda
„käen, nüüd soekese südda täüs, nüüd lahhuš iks
„mõtsan minno, kui ta näep, et minno nahk ter-
„we.“ Saiwa siis mihhe tõine tõisega mõtsan kol-
ko; siis kaibas sussi rebbasele, kuis ta paljo pessa
olli sanu. Rebbane tõmmas sälga kõra, nink kos-

te: „et sinna kúl palju pešsa ollet sanu, ent minna „sai weel ennamb, kae, kuis pã mul koren ja rai- „gin saiaap.“ — Sis šdit fuffi eddeſi; ent rebbane tãnnit perra: „Suffi, watter, minna ei ſa ennamb „paigalt, wõtke minno ſãlga, nink kandke koddõ.“ Sis pididi fuffi rebbast ſãlga wõtma nink kandma. Sis olli rebbafe kãen ſe laulmine, nink laul ſis: „tõbbine kannap terwet, tõbbine kannap terwet!“ — Suffi kũſſe: „mis ſa, wadderikenne, nũũd lau- „lat?“ Rebbane koſte: „pã om hullus jãnu, „wanna watter, ei tija, meš to laul olli.“

Oppuſ. Jodik lafkup kũlla ja kũrtſe mõda, miũp nahka, naartas pãleke.

5. Rebbane ja ſiſſaſk.

„Armas ſiſſaſk“, üttel rebbane, „teie laulmine „om wãga armas kuulda; ent kahjo, et teile ſug- „guke tarkuſt ja mõiſtuſt ei olle. Heila weel woeti „ũts ſiſſaſk kinni, keš rummaluſſe lãbbi kele ſiſſe „olli lãnnu, meš karjapoſikene olli wãljapandnu. „Keš rebbast tahhap petta, ſe peap targembat nõu- „wo piddama.“ — „Sedda ma ei panne immeſke“, koſte ſiſſaſk, „ſeſt teie ollere eſſi kawwala petja. „Kui ſiſſaſk ka oppiſ eesmãlt tõiſt petma, kũl ta „ſiſ tijaš ka pettuſſe eest henda hoira. Ent ſe am- „met jãgo rebbafele: ſiſſaſk ei tunne muud rõmo, „kui ſedda, et temma omma laulmiſega tõiſte ſõand „rõmuſtaš.“

Oppuſ. Parremb õllekohhut kannatada, kui tetta.

6. Kaarna ja rebbane.

Kaarna olli ſeira warrastanu, nink iſte kuſe oſſan, ſeir ſuun. Rebbane nãggi tedda, himmuſt ſedda ſeira, nink üttel: „oot, oot, ehk ſa jãttat ſei- „ra mulle!“ Sis ta nakkas kaarna waſta õtlema: „Oh ſinna kigekallimb ja uhkemb lind! Keš om „ni illoſat karwa, keš kannap ni uhkeſte omma „pããd, kui ſinna! Kik linno taiwa al peawa ſinno „kummardama!“ — Kaarna jãije mõtlema, nink üttel eſſi henne man: „jo ta arwap minno kõtka „õllewat!“ — „Kae, üttel rebbane, minna ei woi „omme ſilmi ſinno poolt ãrrakããnda; õttepuhku ma „tahhaš ſinno pãle kaeda, nink tãhhelepanda, kuis „ſa illuſ ollet. Kui ſinno hããl ka om ni armas „kuulda, kui ſinno nãggo nãtta, ſiſ ei olle ſinnõſug- „guſt ilma pããl!“ — Mis ſããl om ſiſ, mõttel kaar- na henne man; milles ma ei woi ſiſ omma hããlt laſke kuulda? Temma teggi ſuud ammule nink tahtſe jo nakkada omma ronks! ronks! krooks- ma, nãtſe, ſiſ jilgut kõrraga ſeira ſuult mahha. Uſſinaſte wõt rebbane ſeira õlles, nelas alla, nink üttel naarden: „Kũl olle ma ſinno illo, ſõbrakenne, „õllelijalt kitnu. ãrra panne pahhaš! ma iſſuſi „wãega. Ent ſinno tarkuſt eš mõiſta ma joht kit- „ta.“ — Sure hãũga lãts ſiſ kaarna lendu.

Oppuſ. ãrra kuulgo libbedat keelt, ãrra uſko kitjat. — Kui kittaap, ſiſ pettap.

Tarkusse sõnna.

1. Ma-ilm om tühhi ja perrato sinno silmi een, kui sinna muud ei lõwwa sääl, kui määki, jõkke ja linu; ent kui sinna siin ja sääl armsat innemist tijat ollewat, kes sinnoga üttemelesinne om, nink kellega sinna waiklikult ellat armo leppingun, sis om ma-ilm illofa, ehhitetu aija saarnane.

2. Se lät sul koormas, mes sa ilma armota teet ehk kannatat. Arm om wäggemb kui surm.

3. Üts hä sõame-teedmine? om parremb, kui kats tunnistajat. ? Temma sullatap sinno murret ärra, nida kui päiwlik ead sullatap. Temma om sulle lättes, kui sa jannonet, toes, kui sa nõrkut, warjus päiwa pallawa kæn, üts rahhopaddi, kui surm liggi om.

4. Allanda henda, ent ärra murra sälga; tereta, ent ärra jä saisma tühja jutto ajama; palle, ent ärra wõtta jalgu ümbre kinni!

5. Üts kibben pannep kattust pallama, nink wõlsja ja tapja omma ütte külla latse.

6. Kerriko torn om kui kassi, mes taiwa pole näütap. Kui sa sedda näet, sis mõtle, et Jummal kassi om tallitaja, hõlitseja ja sundja.

7. Kui sa omma ello armastat, sis pea luggu eggauttest tunnist; sest sa ei tija, mittus tundi sa weel ellat. Hawwan om sul aiga kül maggada.

8. Laiskus kääp pikkamissi een, waisus tullep fergeste perra.

9. Wirt tõteggija ei kole kunnake nälga. Nälga kaep kül temma aknast sisse, ent ei julgu läwwe päle tulla.

10. Kes addra läbbi tahhap rikkas sada, se pandko essi kät külge.

11. Perremihhe silm om weel ennamb, kui temma kassi.

12. Kes oštap, mes täl waja ei olle, se peap peake müma, mes täl waja om.

13. Kui kaim tühhi, sis om wessi kallis.

14. Kes paljo lainap, se peake leinap.

15. Suur laiw mingo merde, lootsik jägo ran-na liggi.

16. Parremb sõmata maggama minna, kui murrega üllestõusta.

17. Jummalik ello, se om se õige Jummal-orjus.

18. Se rikkas, kel muud parrembat ei olle, kui rahha, om waisemb kui sant.

19. Jummal sõnna om figeparremb sõbber, sest temma ei te muud kui hääb.